

หนังสือเวียน
สำนักทะเบียนกลาง
ปี ๕๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ก

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๒๒ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง การรับแจ้งการเกิดและการจัดทำทะเบียนประวัติ

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๐ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๗

ด้วยปัจจุบันพบว่าเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนหลายแห่งยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการรับแจ้งการเกิด และการจัดทำทะเบียนประวัติของคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ทำให้เด็กที่เกิดในประเทศไทยไม่รับการแจ้งการเกิดอีกเป็นจำนวนมากและเป็นปัญหาต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลการทะเบียนราษฎร เช่น การศึกษา การสาธารณสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ เป็นต้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า การรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตร และการจัดทำทะเบียนประวัติให้กับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยหรือบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน เป็นการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรโดยมีจุดมุ่งหมายในการจัดบันทึกการของบุคคลที่อยู่ในประเทศไทยไว้เป็นหลักฐานเพื่อการควบคุมและตรวจสอบตัวบุคคล รวมถึงการคุ้มครองสิทธิของบุคคลตามกฎหมาย ส่วนการที่บุคคลใดจะได้สัญชาติไทยหรือได้สถานะคนต่างด้าวที่มีสิทธิอาศัยในประเทศไทยอย่างถูกต้อง ย่อมเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายว่าด้วยสัญชาติและกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเป็นสำคัญ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในการรับแจ้งการเกิดและการจัดทำทะเบียนประวัติของคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยของสำนักทะเบียนต่างๆ เป็นไปด้วยความถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรกำหนด ซึ่งจะเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องคนไร้รัฐในประเทศไทย และทำให้ข้อมูลทะเบียนคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งเพื่อชักซ้อมแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. นายทะเบียนผู้รับแจ้งมีหน้าที่ต้องรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรให้กับเด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทย ไม่ว่าจะเด็กนั้นจะเกิดในบ้าน (รวมถึงสถานพยาบาล) หรือเกิดนอกบ้าน และไม่ว่าเด็กที่เกิดจะมีสัญชาติไทย หรือไม่ได้สัญชาติไทยเพราะเกิดจากบิดามารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองก็ตาม เช่น เด็กที่เกิดจากบิดามารดาซึ่งเป็นแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายสัญชาติเมียนมาร์ ลาว หรือกัมพูชา หรือเด็กที่เกิดจากบิดามารดาซึ่งเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองและไม่มีเอกสารทะเบียนราษฎร ไม่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลัก เป็นต้น โดยให้ถือปฏิบัติตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

๒. เด็กที่เกิด...

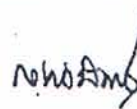
๒. เด็กที่เกิดในสถานพยาบาลที่ถูกต้องตามกฎหมายไม่ว่าจะเป็นสถานพยาบาลของรัฐหรือเอกชน เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) หรือสถานบริการสาธารณสุขชุมชน (สสช.) ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ผู้ทำคลอดจะต้องออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) ของเด็กเพื่อเป็นหลักฐานสำหรับการแจ้งการเกิด โดยผู้ทำหน้าที่แจ้งการเกิดซึ่งได้แก่บิดาหรือมารดาของเด็กหรือเจ้าบ้านสามารถแจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำสำนักทะเบียนแห่งท้องที่ที่เด็กเกิดโดยไม่ต้องผ่านกำนันผู้ใหญ่บ้าน หรือจะแจ้งการเกิดต่อกำนันผู้ใหญ่บ้านในฐานะเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำหมู่บ้านที่เด็กเกิดเพื่อออกหลักฐานใบรับแจ้งการเกิด ท.ร.๑ ตอนหน้า แล้วจึงแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งประจำสำนักทะเบียนเพื่อออกสูติบัตรก็ได้

๓. กรณีนายอำเภอ นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ไม่สามารถรับแจ้งการเกิดหรือเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้านสำหรับผู้ขอแจ้งเกิดหรือขอเพิ่มชื่อรายได้ นายทะเบียนที่รับผิดชอบเรื่องดังกล่าวจะต้องจัดทำทะเบียนประวัติตามแบบ ท.ร.๓๘ ก และกำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักให้แก่ผู้ขอเป็นบุคคลประเภท ๐ ที่มีเลขหลักที่หกและเจ็ดเริ่มจากเลข ๐๐

๔. กรณีคนต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายยื่นคำร้องขอให้นายทะเบียนจัดทำทะเบียนประวัติตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้นายทะเบียนเรียกตรวจพยานเอกสารและสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือ ถ้าผลการตรวจสอบเชื่อได้ว่าผู้ร้องมีคุณสมบัติต่อไปนี้ (๑) มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่จริงในพื้นที่สำนักทะเบียน เช่น ตั้งบ้านเรือน ประกอบอาชีพ หรือมีครอบครัว เป็นต้น (๒) เป็นบุคคลที่ไม่มีเอกสารการทะเบียนราษฎร ไม่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลัก และ (๓) ไม่มีเอกสารราชการที่แสดงว่าเป็นคนสัญชาติอื่น นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นสามารถจัดทำทะเบียนประวัติให้ได้ตามแบบ ท.ร.๓๘ ก และกำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๐ โดยปฏิบัติตามข้อ ๑๐๕ วรรคสอง ของระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายเฉลย พัดเนรัฐ)

รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐-๒๗๕๑-๗๓๑๔-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๓๐ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติเรื่องการแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนฯ และการปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนฯ
เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด นายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

- อ้างอิง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๖ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๑
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๔
๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๘ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างคำสั่งสำนักทะเบียนฯ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสำนักทะเบียนกลาง ได้รับการหารือจากสำนักทะเบียนต่างๆ ทั้งจากการฝึกอบรมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับงานทะเบียนและสถานะบุคคล ระบบสารสนเทศ Call Center ๑๕๔๘ รวมทั้งทางโทรศัพท์ ในประเด็นการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น คุณสมบัติของผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนฯ การมอบอำนาจให้ผู้ช่วยนายทะเบียนฯ ปฏิบัติราชการแทนอำนาจหน้าที่ของผู้ช่วยนายทะเบียนฯ ในการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร รวมทั้งการลงนามในหนังสือราชการที่ออกโดยสำนักทะเบียน โดยตัวอย่างปัญหาที่พบ ได้แก่ การแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอโดยใช้คำสั่งอำเภอและนายอำเภอลงนามในคำสั่งถูกต้องหรือไม่ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้ดำรงตำแหน่งนายอำเภอต้องมีคำสั่งแต่งตั้งนายทะเบียนใหม่หรือไม่ สามารถแต่งตั้งเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการที่มีได้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนฯ ได้หรือไม่ การลงนามในเอกสารการทะเบียนราษฎรสามารถใช้การรักษาราชการแทนได้หรือไม่ หนังสือจากสำนักทะเบียนถึงหน่วยงานอื่นผู้ใดมีอำนาจลงนาม เป็นต้น ซึ่งเรื่องนี้มีมีความสำคัญหากปฏิบัติไม่ถูกต้องย่อมมีผลทางกฎหมายผูกพันทั้งเอกสารที่สำนักทะเบียนออกไปและเจ้าหน้าที่ผู้จัดทำเอกสารดังกล่าว ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งและถอดถอนผู้ช่วยนายทะเบียนฯ การมอบอำนาจให้ผู้ช่วยนายทะเบียนฯ ปฏิบัติราชการแทน อำนาจหน้าที่ของผู้ช่วยนายทะเบียนฯ ในการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร รวมทั้งการลงนามในหนังสือราชการที่ออกโดยสำนักทะเบียน เป็นไปด้วยความถูกต้องและปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งชักซ้อมความเข้าใจให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่ง ถือปฏิบัติดังนี้

๑. การแต่งตั้งและถอดถอนผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอหรือผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น ต้องจัดทำเป็นคำสั่งสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น และลงนามในคำสั่งโดยนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ดังนี้

๑.๑ การแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนฯ ให้พิจารณาแต่งตั้งจากข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งประเภทวิชาการ (ระบบแห่ง) หรือข้าราชการที่บรรจุเข้ารับราชการด้วยคุณวุฒิปริญญาตำแหน่งสายงานเริ่มต้นระดับ ๓ ขึ้นไป (ระบบจำแนกตำแหน่ง) เช่น ปลัดอำเภอ เจ้าพนักงานปกครอง (กรุงเทพมหานคร)

/เจ้าหน้าที่...

เจ้าหน้าที่บริหารงานทะเบียนและบัตร (เทศบาล) เป็นต้น เว้นแต่กรณีที่มีเหตุจำเป็นอาจแต่งตั้งจากข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ตั้งแต่ระดับชำนาญงานขึ้นไป (ระบบแห่ง) หรือข้าราชการที่บรรจุเข้ารับราชการด้วยคุณวุฒิต่ำกว่าปริญญา ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับ ๔ ขึ้นไป (ระบบจำแนกตำแหน่ง) โดยผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งควรเป็นผู้ที่มีคำสั่งให้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎร และมีความซื่อสัตย์สุจริต

๑.๒ กรณีผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอหรือผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นย้ายไปดำรงตำแหน่งอื่น หรือพ้นจากหน้าที่ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี ออกคำสั่งถอดถอนบุคคลนั้นให้พ้นจากตำแหน่งผู้ช่วยนายทะเบียนฯ โดยคำสั่งดังกล่าวอาจมีการแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนฯ ทดแทนในคราวเดียวกันก็ได้

๑.๓ เมื่อมีการแต่งตั้งหรือถอดถอนผู้ช่วยนายทะเบียนฯ ให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น ส่งคำสั่งไปยังสำนักทะเบียนจังหวัด หรือสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร และศูนย์บริหารการทะเบียนภาคสาขาจังหวัด เพื่อกำหนดรหัสผ่านสำหรับการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์หรือยกเลิกรหัสผ่าน แล้วแต่กรณี รวมทั้งเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบหรืออ้างอิงต่อไป สำหรับกรณีที่เป็นการแต่งตั้งผู้ช่วยนายทะเบียนฯ ใหม่ ให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นส่งแบบ บท.๑ หรือ บท.๑/๑ แล้วแต่กรณี ไปยังศูนย์บริหารการทะเบียนภาคสาขาจังหวัด เพื่อใช้ประกอบการขอลงทะเบียนและกำหนดรหัสผ่านด้วย

๒. การมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ซึ่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘/๒ กำหนดให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นอาจมอบอำนาจให้ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอ ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่น ปลัดอำเภอ รองปลัดเทศบาล ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขต รองปลัดเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี ปฏิบัติราชการแทนได้ ทั้งนี้ การมอบอำนาจจะต้องทำเป็นคำสั่งสำนักทะเบียนฯ และกำหนดเรื่องที่จะมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนไว้ในคำสั่งให้ชัดเจนด้วย ส่วนการลงชื่อตำแหน่งในเอกสารการทะเบียนราษฎร กรณีผู้รับมอบอำนาจปฏิบัติราชการแทนนั้น จะต้องระบุตำแหน่งว่า “ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอ...” หรือ “ปลัดอำเภอปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอ...” หรือ “รองปลัดเทศบาลปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล...” หรือ “ผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล...” เป็นต้น

๓. กรณีที่สำนักทะเบียนฯ จะมีหนังสือราชการถึงหน่วยงานต่างๆ ซึ่งตามหลักการของงานสารบรรณ ผู้ที่จะลงนามในหนังสือควรเป็นหัวหน้าหน่วยงานที่ออกหนังสือดังกล่าว แต่เนื่องจากพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘ กำหนดให้นายทะเบียนอำเภอและผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่นและผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น มีหน้าที่รับผิดชอบและควบคุมการปฏิบัติงานการทะเบียนราษฎรในเขตพื้นที่ ดังนั้น หนังสือราชการที่ออกโดยสำนัก

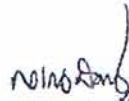
/ทะเบียนอำเภอ...

ทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น ควรลงนามโดยนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติในเรื่องนี้ขอให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้ลงนาม เว้นแต่กรณีเรื่องต่างๆ ไป เช่น การส่งเอกสาร การรายงานผลการปฏิบัติงาน การทวงถามเรื่อง เป็นต้น อาจมอบให้ผู้ช่วยนายทะเบียนฯ ลงนามในฐานะนายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนฯ

อนึ่ง สำนักทะเบียนกลางได้จัดทำตัวอย่างร่างคำสั่งแต่งตั้งและถอดถอนผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอฯ และร่างคำสั่งมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอฯ เพื่อให้สำนักทะเบียนใช้ปฏิบัติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายดลเดช พัฒนรัฐ)

รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการพิเศษ
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐ ๒๗๙๑ ๗๓๑๖
โทรสาร. ๐ ๒๙๐๖ ๙๒๓๕

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๘

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๕ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

- อ้างถึง ๑. กฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑
๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑

ตามที่สำนักทะเบียนกลาง ได้แจ้งแนวทางปฏิบัติให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น ดำเนินการเร่งรัดจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น

สำนักทะเบียนกลางตรวจสอบฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรแล้วพบว่า คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดว่าต้องมีบัตรประจำตัว เป็นจำนวนมากที่ยังไม่มีรายการจัดทำบัตรประจำตัว ซึ่งกรณีดังกล่าวจะก่อให้เกิดปัญหาหลายประการทั้งในเรื่องการทุจริตสวมตัว การไม่ทราบจำนวนประชากรที่แท้จริงของกลุ่มบุคคลดังกล่าวว่ายังมีตัวตนหรืออยู่ในภูมิลำเนาหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะเป็นอุปสรรคในการจัดการประชากร การจัดระเบียบสังคม การป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย และด้านอื่นๆ ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ด้วยความถูกต้องและครบถ้วน จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งกำชับสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่ง ให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ให้ประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อและวิธีการต่างๆ อย่างทั่วถึง ให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยและบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนที่จะต้องมียบัตรประจำตัวตามกฎหมายกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑ ทราบสิ่งที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย และให้ยื่นเรื่องขอทำบัตรประจำตัวให้ครบถ้วนตามกลุ่มคนที่ยังไม่ได้จัดทำบัตรดังกล่าว โดยกลุ่มบุคคลเป้าหมาย ได้แก่

(๑) คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และมีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองหรือกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว แล้วแต่กรณี ซึ่งได้แก่ คนที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๔ ระบุสัญชาติอื่นหรือไม่ได้สัญชาติไทย มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๓ , ๔ , ๕ หรือ ๘ และบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในประเทศไทยและไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ มีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๓ เลขประจำตัวขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๖ หรือ ๗

(๒) คนต่างด้าวซึ่งได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษฯ ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ได้แก่

/ (๒.๑) ชนกลุ่มน้อย...

(๒.๑) ชนกลุ่มน้อยและกลุ่มชาติพันธุ์ ๑๙ กลุ่มที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๓ มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๒ และหลักที่หกและเจ็ดเริ่มจากเลข ๕๐ เป็นต้นไป รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในประเทศไทยและไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ มีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๓ เลขประจำตัวขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๗

(๒.๒) บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนประวัติ ท.ร.๓๘ ก มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๐ และหลักที่หกและเจ็ดเป็นเลข ๘๘ รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในประเทศไทยที่มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนประวัติ ท.ร.๓๘ ก เลขประจำตัวขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๐

(๓) บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ที่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจัดทำทะเบียนประวัติให้เนื่องจากไม่สามารถรับแจ้งการเกิดหรือเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านในสถานะคนสัญชาติไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กอนาถาหรือคนไร้รากเหง้าที่อยู่ในการดูแลของสถานสงเคราะห์ มีชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนประวัติ ท.ร.๓๘ ก มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๐

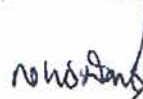
๒. คุณสมบัติของบุคคลที่จะต้องมีบัตรประจำตัว ระยะเวลาที่ต้องทำบัตรแต่ละกรณี ค่าธรรมเนียมที่ผู้ขอมีบัตรประจำตัวจะต้องจ่ายให้แก่ราชการ และสถานที่ยื่นคำขอมีบัตร เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑

๓. เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอมีบัตรประจำตัวพร้อมหลักฐานแล้ว ให้ตรวจสอบรายการบุคคลดังกล่าว ถ้าพบว่าเป็นบุคคลซ้ำซ้อน ให้แจ้งบุคคลดังกล่าวยื่นคำร้องเพื่อจำหน่ายรายการที่ซ้ำซ้อนเพื่อคงไว้เฉพาะรายการที่ถูกต้องตรงกับสถานะที่แท้จริงของผู้ขอมีบัตร หรือถ้าเป็นกรณีสงสัยว่ารายการบุคคลในเอกสารการทะเบียนราษฎรหรือตัวบุคคลผู้ยื่นคำขอมีบัตรจะไม่ถูกต้อง อำพรางข้อเท็จจริง ให้นายทะเบียนสอบสวนพยานบุคคลที่น่าเชื่อถืออย่างน้อยสองคนเพื่อรับรองความถูกต้องก่อนแล้วจึงดำเนินการจัดทำบัตร

อนึ่ง เพื่อให้การจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยดำเนินการไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใสและเป็นธรรม ให้นายทะเบียนอำเภอและนายทะเบียนท้องถิ่น กำชับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและควบคุมการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดทั้งในขั้นตอนการจัดทำบัตรและการมอบบัตร อย่าให้เกิดปัญหาการเรียกรับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์จากผู้ยื่นคำขอทำบัตรประจำตัวหรือผู้ใดโดยเด็ดขาด หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือมีการร้องเรียนและได้สอบสวนแล้วเป็นความจริง ห้ามมิให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานต้นสังกัดของผู้นั้น มอบหมายให้บุคคลดังกล่าวปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรและบัตรฯ โดยเด็ดขาด และให้พิจารณาลงโทษสถานหนักแก่ผู้กระทำความผิดหรือทุจริตต่อหน้าที่ราชการ รวมถึงผู้ที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดการกระทำดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายดลเดช พงษ์นารู)

รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๘-๒๐

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๙

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนสำลุสภา ปท. ๑๒๑๕๐

๙๐ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การแจ้งย้ายที่อยู่ของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓
๒. ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับและกำหนดเขตพื้นที่ควบคุม ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒

ด้วยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แจ้งปัญหาข้อขัดข้องที่เป็นอุปสรรคต่อการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิให้แก่เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส ที่ได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ซึ่งไม่สามารถแจ้งการย้ายที่อยู่ตามทะเบียนประวัติได้ ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการสังคมได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ จึงขอความร่วมมือกระทรวงมหาดไทยพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าว

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า การย้ายที่อยู่ตามทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน เป็นไปตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และข้อ ๔ วรรคสอง ของประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับและกำหนดเขตพื้นที่ควบคุม ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ ที่กำหนดให้การเปลี่ยนหรือย้ายภูมิลำเนาจากเขตพื้นที่ควบคุมหนึ่งไปอีกเขตพื้นที่ควบคุมหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะกรณีต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมาย หรือตามนโยบายที่ทางราชการกำหนด ดังนั้น เพื่อให้การรับแจ้งการย้ายที่อยู่ของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน เป็นไปด้วยความถูกต้องตามกฎหมายกำหนด จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งทราบและให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนที่สามารถแจ้งย้ายที่อยู่หรือย้ายทะเบียนประวัติ ได้แก่ บุคคลที่ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติเป็นบุคคลประเภท ๐ กลุ่ม ๘๙ ตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล ซึ่งได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับและกำหนดเขตพื้นที่ควบคุม ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ ประกอบด้วย

๑.๑ ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยเป็นเวลานาน (เข้ามาก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒)

๑.๒ เด็กนักเรียนและบุคคลที่กำลังศึกษาเล่าเรียนหรือจบการศึกษาแล้ว (เข้ามาก่อนวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๘)

๑.๓ บุคคลไร้รากเหง้า (เข้ามาก่อนวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๘)

/๑.๔ บุคคลที่...

๑.๔ บุคคลที่ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศ (เข้ามาก่อนวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๘)

๑.๕ บุตรของบุคคลตามข้อ ๑.๑ - ๑.๔ ที่เกิดในประเทศไทยและไม่ได้สัญชาติไทย

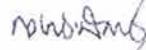
โดยมีเขตพื้นที่ควบคุมการอยู่อาศัย ได้แก่ เขตอำเภอที่บุคคลนั้นได้รับการสำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติ ตามแบบ ท.ร.๓๘ ก หรือเขตกรุงเทพมหานครกรณีผู้ที่ได้รับการสำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร

๒. การแจ้งย้ายที่อยู่ตามทะเบียนประวัติหรือทะเบียนประวัติกลาง (ท.ร.๓๘ ก) ไปยังบ้าน หลังอื่นที่อยู่ในเขตท้องที่อำเภอเดียวกัน (ใช้เขตท้องที่อำเภอเป็นหลักซึ่งอาจมีเทศบาลรวมอยู่ด้วย) ให้ ดำเนินการได้เช่นเดียวกับการแจ้งย้ายออก-ย้ายเข้ารายการบุคคลตามทะเบียนบ้านปกติ โดยผู้มีหน้าที่แจ้ง ได้แก่ เจ้าบ้านหลังที่ผู้ประสงค์จะย้ายออกมีชื่ออยู่ใน ท.ร.๓๘ ก หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน และ เจ้าบ้านหลังที่ประสงค์จะย้ายเข้าต้องยินยอมให้ย้ายเข้าด้วย ส่วนผู้ที่มีอำนาจส่งอนุญาตให้รับแจ้งย้าย ได้แก่ นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น และผู้ที่มีคำสั่งให้ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น

๓. การแจ้งย้ายที่อยู่ตามทะเบียนประวัติหรือทะเบียนประวัติกลาง (ท.ร.๓๘ ก) ไปยังบ้าน หลังอื่นที่อยู่ต่างอำเภอหรือต่างจังหวัด ซึ่งเป็นการย้ายที่อยู่ออกนอกเขตพื้นที่ควบคุมหรือเป็นการ เปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่ควบคุม ให้ดำเนินการได้เฉพาะกรณีมีหนังสือจากหน่วยงานของรัฐแจ้งเหตุความ จำเป็นที่จะต้องย้ายที่อยู่ของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนไปอยู่ที่ท้องที่อื่น เช่น สถานแรกรับเด็กในสังกัด กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ แจ้งเหตุจำเป็นที่จะต้องย้ายเด็กที่อยู่ในการอุปการะไปยังสถานสงเคราะห์ แห่งอื่นเนื่องจากเด็กมีอายุเกินกว่าจะอยู่ในสถานแรกรับ เป็นต้น และเมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องขอแจ้ง ย้ายออกพร้อมหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้ว ให้รวบรวมเสนอนายอำเภอเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบให้ย้าย ทะเบียนประวัติได้ก่อนจึงจะดำเนินการแจ้งย้ายออกให้ได้ โดยนายทะเบียนจะต้องบันทึกเลขที่หนังสือของ หน่วยงานของรัฐที่แจ้งเหตุดังกล่าวและเลขที่หนังสือที่นายอำเภอสั่งให้ความเห็นชอบไว้ในประวัติการย้าย ของบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ย้ายที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ด้วย ส่วนสำนักทะเบียนที่รับแจ้งย้ายเข้า เมื่อ ดำเนินการรับแจ้งย้ายเข้าแล้วให้นายทะเบียนผู้รับแจ้งรายงานนายอำเภอท้องที่ทราบทุกรายเพื่อดำเนินการ ควบคุมการอยู่อาศัยของบุคคลนั้นตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายคลเดช พัดทนต์)

รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐-๒๗๔๑-๗๓๑๘-๒๐

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๖

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนล้าลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การตรวจสอบข้อเท็จจริง และแก้ไขปัญหามูลค่าที่ดินถูกแจ้งย้ายเข้าทะเบียนบ้านกลางโดยมิชอบ

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒ ชุด

ด้วยสำนักทะเบียนกลางได้รับแจ้งจากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกรณีนางสาวอุบลศรีกันบัวไกล ได้ร้องเรียนว่าสำนักทะเบียนอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคัดชื่อของผู้อยู่อาศัยซึ่งเดิมเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๙/๑ หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยยาง อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ออกไปไว้ในทะเบียนบ้านกลางโดยไม่แจ้งให้ผู้อยู่อาศัยหรือเจ้าของบ้านที่ผู้อยู่อาศัยมีชื่ออยู่ทราบ เป็นเหตุให้ผู้อยู่อาศัยได้รับความเดือดร้อน จากกรณีดังกล่าวสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับการชี้แจงแล้วแต่มีข้อเสนอแนะให้กรมการปกครองดำเนินการตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ เกี่ยวกับการย้ายชื่อของบุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเข้าทะเบียนบ้านกลางในลักษณะดังกล่าว ที่ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ รวมถึงคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๑๒๖/๒๕๕๕ แล้วดำเนินการย้ายชื่อบุคคลที่ได้รับผลกระทบเข้าทะเบียนบ้านเดิมต่อไป รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า กรณีการแจ้งย้ายเข้าทะเบียนบ้านกลางเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๓ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๘๑ ส่วนกรณีที่เจ้าหน้าที่ของสำนักทะเบียนซึ่งได้แจ้งย้ายบุคคลเข้าทะเบียนบ้านกลาง โดยไม่ได้ปฏิบัติตามที่กฎหมายและระเบียบกำหนดจะทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนและส่งผลให้เกิดการร้องเรียนหรือฟ้องศาลเกิดขึ้น ซึ่งกรณีดังกล่าวกรมการปกครองเคยแจ้งแนวทางปฏิบัติ โดยส่งสำนวนคำพิพากษาของศาลปกครองให้สำนักทะเบียนทุกแห่งศึกษาและถือเป็นแนวทางปฏิบัติตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๔ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๖ แต่เพื่อให้แก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนและป้องกันการร้องเรียนหรือเป็นคดีความในศาล จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดทุกแห่งและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบให้ตรวจสอบข้อมูลการแจ้งย้ายเข้าทะเบียนบ้านกลาง ย้อนหลังถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๐ ว่ามีการแจ้งย้ายชื่อบุคคลเข้าทะเบียนบ้านกลาง โดยเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบกำหนดไว้หรือไม่ หากเป็นการดำเนินการไม่ถูกต้องให้สำนักทะเบียนดำเนินการแก้ไขหรือยกเลิกรายการตามที่กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรกำหนดไว้ นอกจากนี้ให้สำนักทะเบียนประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ให้ตรวจสอบชื่อและ

/วายการ...

รายการของตนเองในสำเนาทะเบียนบ้าน และหากพบว่ามีชื่อและรายการถูกย้ายเข้าทะเบียนบ้านกลางให้แจ้งเจ้าหน้าที่ของสำนักทะเบียนทราบ จากนั้นให้นายทะเบียนตรวจสอบข้อเท็จจริงว่าบุคคลดังกล่าวมีตัวตนอยู่จริง และเป็นบุคคลเดียวกับที่มีรายการในทะเบียนบ้านกลาง ให้นายทะเบียนพิจารณา แจ้งย้ายบุคคลดังกล่าวออกจากทะเบียนบ้านกลางและย้ายเข้าทะเบียนที่พักอาศัยอยู่ปัจจุบัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนที่เกี่ยวข้องทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายกฤษฎา บุญราช)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐-๒๗๕๑-๗๓๑๓-๖

ด่วนที่สุด

ที่ ผพ ๐๙/๕๒๕

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕
๑๒๐ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทร. ๐๒-๒๕๕๒๑๑๑
โทรสาร ๐๒-๒๕๕๒๑๑๒
แฟกซ์ ๐๒-๒๕๕๒๑๑๓
เว็บไซต์ www.oica.go.th
10031

๑๓ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง แจ้งผลการวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือร้องเรียนของนางสาวอุบลวิกษ์ บัวโกล โทรสาร บัวโกล โทรสาร บัวโกล เดือน ปี จำนวน ๑ แผ่น
๒. สำเนาหนังสือจังหวัดชัยภูมิ ที่ ขย ๐๐๑๘.๑/๑๕๓๗๕ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ จำนวน ๒ แผ่น

ด้วย นางสาวอุบลวิกษ์ บัวโกล ได้ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน กรณีสำนักทะเบียนอำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คัดชื่อของผู้ร้องเรียนซึ่งเดิมเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๙/๑ หมู่ ๘ ตำบลห้วยยาง อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ ออกใบไว้ในทะเบียนบ้านกลาง โดยไม่แจ้งให้ผู้ร้องเรียนหรือเจ้าบ้านที่ผู้ร้องเรียนมีชื่ออยู่ทราบ เพื่อให้อำเภอคอนสารมีผลการใช้สิทธิเลือกตั้งติเตียน เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนจากการไม่สามารถต่ออายุบัตรประชาชนหรือหนังสือเดินทางได้ หรือแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางได้ เป็นเวลาประมาณ ๓-๔ ปี รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับการชี้แจงข้อเท็จจริงจากจังหวัดชัยภูมิสรุปว่า กรณีดังกล่าวจะเกิดจากการที่ผู้ร้องเรียนไม่ทราบข้อกำหนดตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบกับไม่ได้ประสานกับสำนักทะเบียนอำเภอคอนสารถึงสาเหตุการถูกย้ายเข้าทะเบียนบ้านกลาง และน่าจะเชื่อได้ว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักทะเบียนอำเภอคอนสารและผู้ที่เกี่ยวข้องในขณะนั้นได้ดำเนินการย้ายผู้ร้องเรียนเข้าทะเบียนบ้านกลาง เพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรตามอำนาจหน้าที่และตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๘๑ โดยไม่มีเจตนากลั่นแกล้งผู้ร้องเรียนแต่อย่างใด ต่อมาเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๗ ผู้ร้องเรียนได้มาขอย้ายตนเองออกจากทะเบียนบ้านกลาง สำนักทะเบียนอำเภอคอนสารจึงได้ชี้แจงให้ผู้ร้องเรียนทราบถึงเหตุผลที่ถูกย้ายเข้าทะเบียนบ้านกลางแล้วดำเนินการย้ายที่อยู่ผู้ร้องเรียนออกจากทะเบียนบ้านกลาง และอนุญาตให้ทำบัตรประชาชนกรณีบัตรหมดอายุ (ต่อบัตร) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

/สำนักงาน

“ความล่าช้า คือความไม่เป็นธรรม”

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินขอเรียนว่า ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ศาสตราจารย์ศรีราชา วงศารยางกูร) ได้พิจารณาคำร้องเรียน คำชี้แจงและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า ในประเด็นข้อร้องเรียนว่าสำนักทะเบียนอำเภอคอนสารคัดชื่อของผู้ร้องเรียนออกไปไว้ในทะเบียนบ้านกลาง โดยไม่แจ้งให้ผู้ร้องเรียนหรือเจ้าบ้านที่ผู้ร้องเรียนมีชื่ออยู่ทราบ เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนนั้น ปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๗ ผู้ร้องเรียนได้มาขอย้ายตนเองออกจากทะเบียนบ้านกลาง และสำนักทะเบียนอำเภอคอนสารได้ชี้แจงเหตุผลการย้ายเข้าทะเบียนบ้านกลางและดำเนินการย้ายผู้ร้องเรียนออกจากทะเบียนบ้านกลาง และอนุญาตให้ทำบัตรประจำตัวประชาชนกรณีหมดอายุ (ต่อบัตร) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และผู้ร้องเรียนจึงไม่ตั้งใจจะร้องเรียนต่อไป เรื่องร้องเรียนดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนอย่างเหมาะสมแล้ว ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยให้ยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวตามมาตรา ๒๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

อนึ่ง เนื่องจากมีเรื่องเปรียบเทียบที่แสดงให้เห็นว่า เรื่องในลักษณะนี้ ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาคดีหมายเลขแดง ที่ ย ๑๒๖/๒๕๕๕ ให้เพิกถอนคำสั่งที่ย้ายชื่อผู้ฟ้องคดีจากทะเบียนบ้านเลขที่ที่ผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่เข้าทะเบียนบ้านกลาง โดยให้มีผลย้อนหลังนับตั้งแต่วันที่คำสั่งมีผลใช้บังคับ โดยศาลปกครองสูงสุดพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามหลักนิติรัฐ องค์การของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายบริหารและฝ่ายปกครองจะกระทำการใดที่กระทบกระเทือนต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ต่อเมื่อมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจน และจะต้องใช้อำนาจนั้นภายในกรอบและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดไว้ด้วย ซึ่งอำนาจของนายทะเบียนตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นเพียงอำนาจทั่วไปในการแก้ไขรายการทะเบียนและหลักฐานทะเบียนให้ถูกต้องเท่านั้น เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ไม่มีบทบัญญัติใดที่กำหนดว่า ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใด จะต้องพักอาศัยอยู่ในบ้านดังกล่าวตลอดเวลา มิฉะนั้น นายทะเบียนก็จะมีอำนาจแจ้งย้ายชื่อบุคคลดังกล่าวจากทะเบียนบ้านที่มีชื่ออยู่เข้าทะเบียนบ้านกลางได้ อีกทั้งไม่ปรากฏว่าได้ให้อะไรผู้กระทำได้โต้แย้ง ชี้แจง และแสวงหาหลักฐานของตนหรือการให้เหตุผลของคำสั่งทางปกครอง กรณีจึงสอดคล้องกับเรื่องร้องเรียนนี้ ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่า สำนักทะเบียนอำเภอคอนสารได้คัดชื่อผู้ร้องเรียนออกจากทะเบียนบ้านที่ผู้ร้องเรียนมีชื่ออยู่ และเพิ่มชื่อของผู้ร้องเรียนเข้าทะเบียนบ้านกลาง ซึ่งเป็นการดำเนินการตามที่ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้แจ้งย้าย โดยไม่ปรากฏพยานเอกสารว่า ผู้ใหญ่บ้านดังกล่าวได้รับมอบอำนาจจากมารดาของผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นเจ้าบ้าน แต่นายทะเบียนผู้รับแจ้งได้ย้ายชื่อของผู้ร้องเรียนลงในทะเบียนบ้านกลาง ส่งผลให้ผู้ร้องเรียนไม่สามารถใช้สิทธิเลือกตั้ง ตลอดจนไม่สามารถยื่นคำร้องขอคัดและให้นายทะเบียนรับรองสำเนารายการเพื่อนำไปใช้อ้างอิงหรือสิทธิต่าง ๆ ได้เหมือนอย่างทะเบียนบ้านเดิม

/ด้วยเหตุ...

“ความล่าช้า คือความไม่เป็นธรรม”

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีข้อสังเกตและเสนอแนะให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการ ดังนี้

๑. แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยภูมิแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง กรณีผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยยาง แจ้งย้ายชื่อผู้ร้องเรียนออกจากทะเบียนบ้านเลขที่ ๓๙/๑ หมู่ที่ ๘ ตำบลห้วยยาง และกรณี นายทะเบียนอำเภอคอนสารดำเนินการย้ายชื่อผู้ร้องเรียนออกจากทะเบียนบ้านดังกล่าว

๒. การปกครองให้กำชับและกำกับดูแลนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้ปกครอง ท้องที่ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการ จัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเคร่งครัดต่อไป และขอให้กรมการปกครองดำเนินการตรวจสอบข้อมูล ย้อนหลังถึงปี ๒๕๕๐ เกี่ยวกับการย้ายชื่อของบุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเจ้าทะเบียนบ้านกลางในลักษณะ ดังกล่าวที่ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติและระเบียบข้างต้น รวมถึงคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. ๑๒๖/๒๕๕๕ แล้วดำเนินการย้ายชื่อบุคคลที่ได้รับผลกระทบเจ้าทะเบียนบ้านเดิมต่อไป

๓. แจ้งผลการดำเนินการดังกล่าวให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบภายใน ๖๐ วัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ และผลการดำเนินการเป็นประการใด ขอให้โปรดแจ้ง ให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายรักษเกชา แฉฉาย)

เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

สำนักสอบสวน ๒

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๒๐๐, ๑๖๗๖ ตั๋ว ๑๕๒๐๐

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๖๘

www.ombudsman.go.th

“ความอ้าซ่า คือความไม่เป็นธรรม”

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๔

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) และหนังสือรับรองการตาย (ท.ร.๔/๑)

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

ด้วยในการจัดเสวนาเรื่องการปฏิรูปการจัดการประชากรของประเทศไทยในมุมมองของกรมการปกครอง เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ได้มีผู้เสนอความเห็นเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองการเกิดตามแบบ ท.ร.๑/๑ ให้ครอบคลุมถึงเด็กที่เกิดนอกโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลด้วย ซึ่งเรื่องนี้สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า การที่กำหนดแบบพิมพ์ ท.ร.๑/๑ เป็นหนังสือรับรองการเกิดที่ใช้สำหรับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีผู้รักษาพยาบาลโดยอาชีพนั้น ก็เพื่อมุ่งหมายที่ตัวบุคคลซึ่งทำหน้าที่คลอดเด็กเป็นสำคัญว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านเพื่อประโยชน์และความปลอดภัยของแม่และเด็กที่เกิด มิได้หมายความว่าให้ใช้ได้เฉพาะภายในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลเท่านั้น ดังนั้น ถ้าโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลมีโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการนอกโรงพยาบาลฯ โดยมีแพทย์และบุคลากรสาธารณสุขของโรงพยาบาลฯ ร่วมกิจกรรมด้วย ก็สามารถออกหนังสือรับรองการเกิด ท.ร.๑/๑ ให้ในนามของโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลนั้นได้ และสำหรับแบบพิมพ์หนังสือรับรองการตาย ท.ร.๔/๑ ก็เช่นเดียวกัน ถ้าโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลมีโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการนอกโรงพยาบาลฯ โดยมีแพทย์และบุคลากรสาธารณสุขของโรงพยาบาลฯ ร่วมกิจกรรมด้วย ก็สามารถออกหนังสือรับรองการตาย ท.ร.๔/๑ ให้ในนามของโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลได้โดยสถานที่เกิดหรือตายที่จะลงรายการในเอกสารดังกล่าวให้เป็นไปตามข้อเท็จจริง ซึ่งได้แจ้งความเห็นให้กระทรวงสาธารณสุขทราบแล้ว

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นไปด้วยความถูกต้อง จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบทราบและถือปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ขอให้แจ้งประสานโรงพยาบาลและสถานพยาบาลในเขตพื้นที่ทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายดลเดช พัฒนรัฐ)

รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนสำลุสภา ปท ๑๒๑๕๐

๒๗) กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรรภ์แทนโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

ด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และจะมีผลใช้บังคับในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ โดยมาตรา ๓๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ บัญญัติเรื่องการแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรรภ์แทน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ประกาศกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

ดังนั้น เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว ผู้อำนวยการทะเบียนกลางได้ออกประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรรภ์แทนโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ และได้จัดทำแนวทางปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องนี้เพื่อเป็นคู่มือสำหรับนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้ จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งให้ศึกษาทำความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมายและประกาศสำนักทะเบียนกลางฯ ดังกล่าวให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายกฤษฎา บุญราช)
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖

ประกาศสำนักทะเบียนกลาง

เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน
โดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

โดยที่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดเงื่อนไขความเป็นบิดาและมารดาโดยชอบด้วยกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน และกำหนดผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนไว้เป็นการเฉพาะ และให้ผู้อำนวยการทะเบียนกลางประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘ และมาตรา ๘/๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ผู้อำนวยการทะเบียนกลางออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในประกาศนี้

“ผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิด” หมายถึง

(๑) สามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนตามที่ปรากฏรายการบุคคลในเอกสารข้อตกลงการตั้งครรภ์แทน หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากบุคคลดังกล่าว

(๒) หญิงที่รับตั้งครรภ์แทน (ผู้คลอดเด็ก) ตามที่ปรากฏรายการบุคคลในเอกสารข้อตกลงการตั้งครรภ์แทน ในกรณีสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิด หรือไม่อยู่ในประเทศไทย หรือไม่ปรากฏตัวเกินกว่า ๑๕ วันนับแต่วันที่เด็กนั้นเกิด

(๓) เจ้าบ้านของสถานพยาบาลที่ทำการคลอดเด็กซึ่งเกิดจากการตั้งครรภ์แทน ในกรณีบุคคลตาม (๑) และ (๒) ไม่สามารถแจ้งการเกิดได้

ข้อ ๒ การแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน ให้ผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิดยื่นคำร้องขอแจ้งเกิดพร้อมพยานหลักฐานต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ดังต่อไปนี้

ก. สถานที่แจ้งการเกิด ได้แก่ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่เด็กเกิด หรือท้องที่อื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

ข. พยานหลักฐานที่ต้องยื่นพร้อมคำร้อง ได้แก่

(๑) บัตรประจำตัวของผู้แจ้ง

(๒) สำเนาบัตรประจำตัวหรือเอกสารแสดงตัวของสามีและภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน หรือหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน กรณีมอบอำนาจให้บุคคลอื่นแจ้งการเกิดแทน

(๓) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่จะเพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้าน

(๔) หลักฐานการจดทะเบียนสมรสของสามีและภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน โดยถ้าเป็นการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายของต่างประเทศ จะต้องมีหลักฐานการจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

(๕) หนังสือเดินทางของสามีหรือภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน กรณีสามีหรือภริยาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(๖) เอกสารข้อตกลงการตั้งครรภ์แทน ระหว่างสามีและภริยาที่ขอด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน กับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน ซึ่งจัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนด

(๗) หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑)

(๘) หนังสือมอบอำนาจ (ถ้ามี)

ข้อ ๓ เมื่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับแจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนแล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) เรียกตรวจหลักฐานจากผู้แจ้ง

(๒) สอบสวนสามีและภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน ให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุผลที่ประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน ประวัติของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน ความสัมพันธ์ระหว่างสามีหรือภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนกับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน การปกครองและการอุปการะเลี้ยงดูเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน ความประสงค์จะให้บุคคลใดเป็นบิดาและมารดาของเด็กระหว่างสามีและภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนกับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน ความประสงค์จะให้บันทึกและเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์แทนของเด็กที่เกิดในสุติบัตรและฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร เป็นต้น

(๓) กรณีสามีหรือภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนเป็นคนต่างด้าว ให้สอบสวนบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติ ภูมิลำเนาที่อยู่ อาชีพ การเดินทางเข้าออกประเทศไทย สาเหตุที่แต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นคนสัญชาติไทย ความต้องการนำเด็กที่เกิดไปต่างประเทศ เป็นต้น

(๔) เมื่อตรวจสอบพยานหลักฐานถูกต้องแล้ว ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๔.๑) ออกสุติบัตรให้แก่เด็กที่เกิด โดยลงรายการตามหนังสือรับรองการเกิด ท.ร.๑/๑ เว้นแต่รายการบิดาและมารดา ให้เป็นไปตามข้อตกลงของสามีและภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน กับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน และให้บันทึกสถานที่ เลขที่ และวันที่ที่ออกหนังสือรับรองการเกิด ท.ร.๑/๑ ไว้ในสุติบัตรและทะเบียนคนเกิดด้วย

(๔.๒) บันทึกจัดเก็บ (scan) หนังสือรับรองการเกิด ท.ร.๑/๑ และเอกสารข้อตกลงการตั้งครรกแทน รวมถึงเอกสารแสดงตนของสามีหรือภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรกแทนที่เป็นคนต่างด้าวไว้ในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์

(๔.๓) บันทึกความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรกแทนกับหญิงที่รับตั้งครรกแทนและสามี (ถ้ามี) ตามเอกสารข้อตกลงการตั้งครรกแทนไว้ในทะเบียนประวัติราษฎรของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรกแทน รวมถึงเงื่อนไขในการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวตามความประสงค์ของผู้แจ้งการเกิด

(๔.๔) มอบสูติบัตรให้แก่ผู้แจ้งการเกิดโดยให้ผู้รับลงชื่อรับมอบเอกสารดังกล่าวพร้อมวันเดือนปีที่รับไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ ๔ ข้อมูลเกี่ยวกับการรับตั้งครรกแทนที่จัดเก็บไว้ในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร ให้เก็บเป็นความลับ ห้ามมิให้เปิดเผยแก่บุคคลใด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากบิดาหรือมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายตามที่ระบุไว้ในสูติบัตร หรือเจ้าของข้อมูลกรณีบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือการเปิดเผยตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

ข้อ ๕ กรณีบุคคลที่เกิดจากการตั้งครรกแทนก่อนวันที่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ใช้บังคับ และมีคำสั่งของศาลที่สั่งให้ผู้นั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของสามีและภริยาที่ดำเนินการให้มีการตั้งครรกแทน มีความประสงค์จะขอแก้ไขรายการบิดาและมารดาในสูติบัตร ทะเบียนคนเกิด และทะเบียนบ้าน ให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นของสำนักทะเบียนที่แก้ไขรายการดังกล่าว บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการรับตั้งครรกแทนไว้ในทะเบียนประวัติราษฎรของบุคคลที่เกิดจากการตั้งครรกแทนด้วย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายกฤษฎา บุญราช)

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

แนวทางปฏิบัติ

เรื่อง การจดทะเบียนการเกิดของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน
โดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์

ที่มาของเรื่อง

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และจะมีผลใช้บังคับในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ โดยเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ประการหนึ่ง เพื่อกำหนดสถานะความเป็นบิดามารดาที่สอดคล้องกับกฎหมายของเด็กที่เกิดโดยการใช้เทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ ให้เหมาะสม เนื่องจากกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน (ปปพ.) ในเรื่องความเป็นบิดามารดาที่สอดคล้องกับกฎหมายของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนหรืออัมบุญ ไม่สอดคล้องกับความสัมพันธ์ในทางพันธุกรรม

สาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ที่เกี่ยวข้องกับการทะเบียนราษฎร ได้แก่

๑. มาตรา ๓ นิยามคำว่า “การตั้งครรภ์แทน” หมายความว่า การตั้งครรภ์โดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ โดยหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนมีข้อตกลงเป็นหนังสือไว้กับสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายก่อนตั้งครรภ์ว่าจะให้ทารกในครรภ์เป็นบุตรของสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายนั้น

๒. มาตรา ๒๑ สรุปรว่า เงื่อนไขในการดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทน ได้แก่

(๑) สามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์จะมีบุตรโดยให้หญิงอื่นตั้งครรภ์แทน ต้องมีสัญชาติไทย ในกรณีที่สามีหรือภริยามีได้มีสัญชาติไทย ต้องจดทะเบียนสมรสมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

(๒) หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องมีใบุปการหรือผู้สืบสันดานของสามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายตาม (๑)

(๓) หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องเป็นญาติสืบสายโลหิตของสามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายตาม (๑) ในกรณีที่ไม่มีญาติสืบสายโลหิต ให้หญิงอื่นรับตั้งครรภ์แทนได้

(๔) หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนต้องเป็นหญิงที่เคยมีบุตรมาก่อนแล้วเท่านั้น ถ้าหญิงนั้นมีสามีที่ชอบด้วยกฎหมายหรือชายที่อยู่กินฉันสามีภริยา จะต้องได้รับความยินยอมจากสามีด้วย

๓. มาตรา ๒๕ สรุปรว่า ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับข้อตกลงการตั้งครรภ์แทน...

๔. มาตรา ๒๙ สรุปรว่า เด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนโดยหญิงอื่น ให้เด็กนั้นเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์จะมีบุตร แม้ว่าสามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายนั้นจะถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิด

๕. มาตรา ๓๐ สรุปรว่า ในกรณีที่สามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิด ให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเป็นผู้ปกครองเด็กนั้นจนกว่าจะมีการตั้งผู้ปกครองขึ้นใหม่

๖. มาตรา ๓๑ สรุปรว่า เมื่อหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนจะไปฝากครรภ์หรือไปคลอดบุตรให้นำข้อตกลงที่จัดทำขึ้นกับสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนไปแสดงต่อแพทย์ผู้รับฝากครรภ์หรือผู้ที่จะทำคลอด ณ สถานพยาบาลแห่งนั้นเพื่อเป็นหลักฐานในการออกหนังสือรับรองการเกิดและการแจ้งการเกิดของเด็ก

/พ. มาตรา ๓๒ ...

๗. มาตรา ๓๒ สรุปว่า ให้สามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน มีหน้าที่แจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน แต่ถ้าสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิด ไม่อยู่ในประเทศไทย หรือไม่ปรากฏตัวภายหลังจากการคลอดเด็กนั้น ให้หญิงที่รับตั้งครรภ์แทน มีหน้าที่แจ้งการเกิดของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน

๘. มาตรา ๕๖ สรุปว่า ให้ผู้ที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนก่อนวันที่กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับ ไม่ว่าจะมิชอบตกลงเป็นหนังสือหรือไม่ก็ตาม สามีหรือภริยาที่ดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทน หรือพนักงานอัยการมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวฯ ให้มีคำสั่งให้ผู้ที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีและภริยาที่ดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทน นับแต่วันที่ผู้นั้นเกิด ทั้งนี้ ไม่ว่าสามีและภริยาผู้นั้นจะเป็นสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

แนวทางปฏิบัติในการรับแจ้งการเกิด

เมื่อมีผู้ติดต่อขอแจ้งการเกิดให้กับเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน (มีข้อสังเกต ได้แก่ (๑) เด็กจำพวกนี้ น่าจะต้องเกิดในสถานพยาบาล (๒) มีหนังสือรับรองการเกิด ท.ร.๑/๑ ซึ่งจะลงรายการของหญิงที่คลอดเด็ก (ผู้รับตั้งครรภ์แทน) ในช่องมารดาของเด็ก แต่จะมีหมายเหตุชื่อสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน (ผู้ที่เป็นเจ้าของเชื้อและเจ้าของไข่) ระบุไว้ในหนังสือรับรองการเกิดด้วย) ให้นำทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

๑. ตรวจสอบผู้แจ้งเกิดว่าเป็นบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่แจ้งการเกิดหรือไม่ โดยพิจารณาตามลำดับ ได้แก่

(๑) สามีหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนตามที่ปรากฏรายการบุคคลในเอกสารข้อตกลงการตั้งครรภ์แทน หรือผู้ที่ได้รับมอบอำนาจจากบุคคลดังกล่าว

(๒) หญิงที่รับตั้งครรภ์แทน (ผู้คลอดเด็ก) ตามที่ปรากฏรายการบุคคลในเอกสารข้อตกลงการตั้งครรภ์แทน ในกรณีสามีและภริยาที่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนถึงแก่ความตายก่อนเด็กเกิด หรือไม่อยู่ในประเทศไทย หรือไม่ปรากฏตัวเกินกว่า ๑๕ วันนับแต่วันที่เด็กนั้นเกิด

(๓) เจ้าบ้านของสถานพยาบาลที่ทำคลอดเด็กซึ่งเกิดจากการตั้งครรภ์แทน ในกรณีบุคคลตาม (๑) และ (๒) ไม่สามารถแจ้งการเกิดได้

๒. ให้ผู้แจ้งเกิดยื่นคำร้องตามแบบ ท.ร.๓๑ พร้อมด้วยหลักฐานต่างๆ ดังนี้

(๑) บัตรประจำตัวของผู้แจ้ง

(๒) สำเนาบัตรประจำตัวหรือเอกสารแสดงตัวของสามีและภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน หรือหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน กรณีมอบอำนาจให้บุคคลอื่นแจ้งการเกิดแทน

(๓) สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่จะเพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้าน

(๔) หลักฐานการจดทะเบียนสมรสของสามีและภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน โดยถ้าเป็นการจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายของต่างประเทศ จะต้องมีหลักฐานการจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

/(๕) หนังสือ...

(๕) หนังสือเดินทางของสามีหรือภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน กรณีสามีหรือภริยาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

(๖) เอกสารข้อตกลงการตั้งครรภ์แทน ระหว่างสามีและภริยาที่ขอด้วยกฎหมายซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน กับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน ซึ่งจัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนด

(๗) หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๑/๑) ของโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่เด็กคลอด

(๘) หนังสือมอบอำนาจ (ถ้ามี)

๓. ตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของพยานหลักฐานของผู้แจ้งตามข้อ ๒ ถ้าไม่ครบหรือมีเหตุอันควรสงสัย ให้แจ้งผู้แจ้งการเกิดทราบเป็นหนังสือโดยให้นำหลักฐานมาเพิ่มหรือแก้ไขโดยเร็ว

๔. สอบสวนสามีและภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน ให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุผลที่ให้มีการตั้งครรภ์แทน ประวัติของหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน ความสัมพันธ์ระหว่างสามีหรือภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนกับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน การปกครองและการอุปการะเลี้ยงดูเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน ความประสงค์จะให้บุคคลใดเป็นบิดาและมารดาของเด็ก ความประสงค์จะให้บันทึกและเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งครรภ์แทนของเด็กในสูติบัตรและฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร เป็นต้น

กรณีสามีหรือภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนเป็นคนต่างด้าว ให้สอบสวนบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติ ภูมิลำเนาที่อยู่ อาชีพ การเดินทางเข้าออกประเทศไทย สาเหตุที่แต่งงานกับคู่สมรสที่เป็นคนสัญชาติไทย ความต้องการนำเด็กที่เกิดไปต่างประเทศ เป็นต้น

๕. ถ้าหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนเป็นผู้แจ้งการเกิด ให้นายทะเบียนสอบสวนผู้แจ้ง และสามีของผู้แจ้ง ไม่ว่าจะเป็สามีที่จดทะเบียนสมรสหรือไม่ ให้ปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเครือญาติหรืออย่างอื่นระหว่างผู้แจ้งกับสามีและภริยาที่ขอด้วยกฎหมายที่ประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน เหตุผลที่รับตั้งครรภ์แทน สาเหตุและระยะเวลาการตาย หรือการไม่อยู่ในประเทศไทย หรือไม่ปรากฏตัวภายหลังจากการคลอดเด็กนั้นของสามีภริยาที่ประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทน แล้วแต่กรณี การปกครองและการอุปการะเลี้ยงดูเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน ความประสงค์จะให้บุคคลใดเป็นบิดาและมารดาของเด็ก

๖. รวบรวมหลักฐานเสนอนายทะเบียนผู้รับแจ้งพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตรับแจ้งการเกิด โดยถ้าพิจารณาไม่อนุญาต ให้แจ้งผู้แจ้งการเกิดทราบเป็นหนังสือโดยระบุเหตุผลในการพิจารณาดังกล่าว ข้อกฎหมาย การโต้แย้งหรืออุทธรณ์ และระยะเวลาการโต้แย้งหรืออุทธรณ์ ไว้ในหนังสือแจ้งให้ชัดเจน

๗. กรณีมีคำสั่งให้รับแจ้งการเกิด ให้นายทะเบียนออกสูติบัตรให้แก่เด็กที่เกิด โดยลงรายการตามหนังสือรับรองการเกิด ท.ร.๑/๑ เว้นแต่รายการบิดาและมารดา ให้เป็นไปตามข้อตกลงของสามีและภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนกับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทน และให้บันทึกชื่อสถานพยาบาล เลขที่หนังสือรับรองการเกิด และวันที่ที่ออกหนังสือรับรองการเกิด ท.ร.๑/๑ ไว้ในสูติบัตรและทะเบียนคนเกิดด้วย

๘. บันทึกจัดเก็บ (scan) หนังสือรับรองการเกิด ท.ร.๑/๑ และเอกสารข้อตกลงการตั้งครรภ์แทน รวมถึงเอกสารแสดงตนของสามีหรือภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนที่เป็นคนต่างด้าวไว้ในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรด้วยระบบคอมพิวเตอร์

/๙. บันทึก...

๙. บันทึกความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภริยาซึ่งประสงค์ให้มีการตั้งครรภ์แทนกับหญิงที่รับตั้งครรภ์แทนและสามี (ถ้ามี) ตามเอกสารข้อตกลงการตั้งครรภ์แทนไว้ในฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรของเด็กที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทน รวมถึงเงื่อนไขการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวตามความประสงค์ของผู้แจ้งเกิด

๑๐. มอบสูติบัตรให้แก่ผู้แจ้งการเกิดโดยให้ผู้รับลงชื่อรับมอบเอกสารดังกล่าวพร้อมวันเดือนปี ที่รับไว้เป็นหลักฐาน

การปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลและการแก้ไขรายการ

๑. การเปิดเผยข้อมูลโดยการขอตรวจ หรือคัดสำเนารายการเกี่ยวกับการรับตั้งครรภ์แทนที่จัดเก็บไว้ในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร ให้ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยห้ามมิให้เปิดเผยแก่บุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับเจ้าของรายการ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากบิดาหรือมารดาที่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนตามที่ระบุไว้ในสูติบัตร หรือเจ้าของข้อมูลกรณีบรรลุนิติภาวะแล้ว หรือการเปิดเผยเพื่อประโยชน์หรือการปฏิบัติหน้าที่ของราชการ

๒. การแก้ไขรายการบิดาและมารดาในเอกสารทะเบียนราษฎร เช่น สูติบัตร ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนบ้าน เป็นต้น ของบุคคลที่เกิดจากการตั้งครรภ์แทนก่อนวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ (พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็กที่เกิดโดยอาศัยเทคโนโลยีช่วยการเจริญพันธุ์ทางการแพทย์ พ.ศ. ๒๕๕๘ ใช้บังคับวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘) ให้ดำเนินการได้เฉพาะกรณีผู้ยื่นคำร้องมีคำสั่งของศาลที่สั่งให้ผู้นั้นเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของสามีและภริยาที่ดำเนินการให้มีการตั้งครรภ์แทน โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ในหมวดที่ว่าด้วยการแก้ไขรายการทะเบียนราษฎร โดยให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณา ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนแก้ไขรายการในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร โดยบันทึกเลขที่คดีและวันที่มีคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลไว้ด้วย

ส่วนการทะเบียนราษฎร

กรกฎาคม ๒๕๕๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๗

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง หนังสือรับรองการเกิดที่ออกตามมาตรา ๒๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๓

สำนักทะเบียนกลางได้ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการในการขอหนังสือรับรองการเกิดตามมาตรา ๒๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมทั้งแบบพิมพ์หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑) และได้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งถือปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และเพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นในเรื่องการออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑) เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้อง จึงได้จัดทำโปรแกรมการปฏิบัติงานในการออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑) ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการบริการประชาชนของสำนักทะเบียน รวมทั้งจัดทำคู่มือการใช้งานโปรแกรมเพื่อให้สำนักทะเบียนทุกแห่งออกหนังสือรับรองการเกิดด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยมีแนวทางปฏิบัติที่ต้องซักซ้อมความเข้าใจเพิ่มเติม ได้แก่

๑. การกำหนดเลขที่ของหนังสือรับรองการเกิด ให้ใช้ “ลำดับที่/ปี พ.ศ.” เมื่อขึ้นปี พ.ศ.ใหม่ ให้เริ่มลำดับที่ใหม่ตั้งแต่เลข ๑ เรียงต่อเนื่องไป เช่น ๑/๒๕๕๘ หมายถึง ฉบับที่ ๑ ของปี พ.ศ.๒๕๕๘ เป็นต้น

๒. เมื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นลงชื่อในหนังสือรับรองการเกิดแล้ว ให้นายทะเบียน SCAN เอกสารดังกล่าวไว้ในระบบคอมพิวเตอร์เพื่อเก็บไว้ในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

๓. การออกหนังสือรับรองการเกิดแทนฉบับเดิมที่ชำรุด สูญหาย หรือด้วยเหตุใดๆ ให้ใช้วิธีการออกใบแทนหรือคัดสำเนาหนังสือรับรองการเกิดจากเอกสารที่ SACN ไว้ในระบบคอมพิวเตอร์หรือฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร โดยให้ระบุข้อความว่า “รับรองว่าเป็นรายการจากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร” แล้วลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีที่คัดเอกสารดังกล่าวกำกับไว้ด้วย

๔. หนังสือรับรองการเกิดเป็นเอกสารการทะเบียนราษฎร กำหนดให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้มีอำนาจในการออกเอกสารดังกล่าว ดังนั้น การลงชื่อใน ท.ร.๒๐/๑ จึงต้องลงชื่อในตำแหน่งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น รวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนตำแหน่งดังกล่าวด้วย เช่น ผู้ช่วยนายทะเบียนอำเภอปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอ ปลัดอำเภอปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอ รองปลัดเทศบาลปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนท้องถิ่น หรือผู้ช่วยนายทะเบียนท้องถิ่นปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี นอกจากนี้ การออกหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑) รวมถึงเอกสารการทะเบียนราษฎรอื่นๆ เช่น สูติบัตร มรณบัตร สำเนาทะเบียนบ้าน ฉบับเจ้าบ้าน เป็นต้น ไม่ต้องประทับตราประจำตำแหน่งแต่อย่างใดทั้งสิ้น

/อย่างไรก็ตาม...

อย่างไรก็ตาม โปรแกรมการออกหนังสือรับรองการเกิดดังกล่าวยังมีข้อจำกัดในบางกรณี เช่น ผู้ขอหนังสือรับรองการเกิดมีอายุต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดให้ต้องทำบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งจะไม่มีรายการในฐานข้อมูลบัตรฯ หรือผู้ขอได้ทำบัตรประจำตัวไว้เป็นเวลานานแล้วหรือได้มีการคัดลอกใบหน้า ซึ่งจะทำให้รูปถ่ายในฐานข้อมูลบัตรฯ ไม่ตรงกับตัวจริงและจะทำให้เกิดปัญหาในการใช้เอกสารดังกล่าว เป็นต้น จึงจำเป็นต้องมีข้อยกเว้นสำหรับกรณีดังกล่าวเพื่อให้หนังสือรับรองการเกิดมีผลสมบูรณ์และไม่เป็นอุปสรรคต่อการใช้เป็นหลักฐานอ้างอิง โดยให้ผู้ยื่นคำขอเตรียมรูปถ่ายปัจจุบันมาให้นายทะเบียนเพื่อติดลงบนหนังสือรับรองการเกิด โดยให้ติดรูปถ่ายปัจจุบันคู่กับภาพจากฐานข้อมูลบัตรเพื่อให้ทราบว่าบุคคลดังกล่าวมีภาพใบหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปจากนั้นให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อกำกับในรูปถ่ายดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายเดชา พัฒนรัฐ)

รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐ ๒๗๕๑ ๗๓๑๔ - ๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนล้าลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๒๓ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง หนังสือรับรองการเกิดที่ออกตามมาตรา ๒๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. ประกาศสำนักทะเบียนกลาง เรื่องหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการขอหนังสือรับรองการเกิด
ตามมาตรา ๒๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๙๔ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑

ตามที่สำนักทะเบียนกลางได้กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการขอหนังสือรับรอง
การเกิดตามมาตรา ๒๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒)
พ.ศ. ๒๕๕๑ รวมถึงแบบพิมพ์หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑) และได้แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนัก
ทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งเพื่อถือปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด รายละเอียดตามเอกสารที่อ้างถึง นั้น

สำนักทะเบียนกลางได้รับการหารือจากหน่วยงานต่างๆ ที่ปฏิบัติงานด้านสถานะบุคคลใน
ประเด็นเกี่ยวกับความถูกต้องและผลตามกฎหมายของเอกสารหนังสือรับรองการเกิดที่สำนักทะเบียนออกให้กับ
ผู้ยื่นคำขอ ซึ่งมีข้อความแตกต่างจากแบบพิมพ์ ท.ร.๒๐/๑ ตามแบบท้ายประกาศสำนักทะเบียนกลางที่อ้างถึง
ข้างต้น ประกอบกับผลการตรวจสอบสำเนาเอกสารหนังสือรับรองการเกิดที่แนบไปกับหนังสือหารือแนวทาง
ปฏิบัติของสำนักทะเบียนอำเภอได้พบความบกพร่องในเอกสารดังกล่าวหลายประการ อาทิ

(๑) ชื่อเอกสารระบุ "หนังสือรับรองสถานที่เกิด" ไม่ระบุชื่อแบบพิมพ์ ผู้มีอำนาจลงนามใน
เอกสารระบุ "ปลัดอำเภอรักษาราชการแทนนายอำเภอ" แต่สถานที่ออกเอกสารระบุ "สำนักทะเบียนอำเภอ
หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น"

(๒) ชื่อเอกสารระบุ "หนังสือรับรองสถานที่เกิด" แต่ระบุชื่อแบบพิมพ์ "ท.ร.๒๐/๑" สถานที่
ออกเอกสารระบุ "สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น" และผู้มีอำนาจลงนามในเอกสารระบุ
"นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น"

(๓) ชื่อเอกสารระบุ "หนังสือรับรองการเกิด" สถานที่ออกเอกสารระบุ "สำนักทะเบียน
อำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น" แต่ระบุชื่อแบบพิมพ์ "ท.ร.๒๑/๑" และผู้มีอำนาจลงนามในเอกสารระบุ
"ปลัดอำเภอรักษาราชการแทนนายอำเภอ"

/สำนักทะเบียนกลาง...

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่าการที่หน่วยงานตามกฎหมายจัดทำเอกสารราชการ โดยไม่เป็นไปตามที่กฎหมายและระเบียบกำหนดไว้ ย่อมส่งผลทำให้เอกสารดังกล่าวไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายและจะทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนในการใช้เอกสารนั้น ฉะนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดทำหนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑) เป็นไปด้วยความถูกต้อง จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งชักซ้อมความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนทุกแห่งในพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

๑. หนังสือรับรองการเกิดที่ออกตามมาตรา ๒๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ต้องเป็นไปตามแบบ ท.ร.๒๐/๑ ที่กำหนดไว้ในประกาศสำนักทะเบียนกลางเรื่องหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการขอหนังสือรับรองการเกิดตามมาตรา ๒๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ฯลฯ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑ สำนักทะเบียนต่างๆ จะกำหนดแบบพิมพ์ขึ้นเองไม่ได้

๒. หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑) เป็นเอกสารทะเบียนราษฎร ผู้มีอำนาจลงนามในเอกสารดังกล่าวได้แก่นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น รวมถึงผู้ที่ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตามมาตรา ๘/๒ วรรคห้าหรือวรรคหก แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งแตกต่างจากหนังสือรับรองสถานที่เกิด ที่จัดทำตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ โดยผู้มีอำนาจลงนามในเอกสารดังกล่าวได้แก่นายอำเภอ รวมถึงผู้รักษาราชการแทนนายอำเภอและผู้ที่ได้รับมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนนายอำเภอ ดังนั้นการที่หนังสือรับรองการเกิด (ท.ร.๒๐/๑) ระบุว่าออกให้โดยสำนักทะเบียนอำเภอแต่ลงนามโดยนายอำเภอหรือ ปลัดอำเภอรักษาราชการแทนนายอำเภอ หรือกรณีหนังสือรับรองสถานที่เกิดแต่ลงนามโดยนายทะเบียนอำเภอ ตามที่ตรวจพบดังกล่าวข้างต้นนั้น จึงเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องเนื่องจากผู้ลงนามไม่มีอำนาจตามกฎหมาย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์)

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนราษฎร

โทร ๐-๒๙๙๑-๗๓๑๓-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๐

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การใช้หลักฐานผลการตรวจสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอเพื่อการลงรายการสัญชาติไทย

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ แบบคำขอ แบบหนังสือรับรอง และวิธีการ
สอบสวนเพื่อพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ลงวันที่
๙ มีนาคม ๒๕๕๔

ตามที่กรมการปกครองได้ดำเนินการโครงการตรวจสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอ เพื่อการลง
รายการสัญชาติไทย และมีหน่วยงานของรัฐร่วมให้การสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าวโดยผู้เข้ารับการ
ตรวจสารพันธุกรรมไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการตรวจ ได้แก่ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และโรงพยาบาล
จุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย เพื่อช่วยเหลือคนไทยที่ตกหล่นหรือมีสถานะไม่ถูกต้องให้มีหลักฐานในการเพิ่มชื่อ
เข้าในทะเบียนบ้านในสถานะบุคคลสัญชาติไทย นั้น

การติดตามผลการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่ามีปัญหาเกิดขึ้นหลายประการจากสาเหตุความ
ไม่เข้าใจหรือการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง ทั้งในเรื่องการคัดเลือกกลุ่มบุคคลที่จะตรวจดีเอ็นเอ และการใช้ผลการ
ตรวจดีเอ็นเอในการเพิ่มชื่อหรือลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน อาทิ

(๑) บุคคลที่ส่งไปตรวจดีเอ็นเอไม่สามารถใช้ผลการตรวจความสัมพันธ์การเป็นญาติร่วม
สายโลหิตเพื่อยืนยันการมีสัญชาติไทยได้ ซึ่งเกิดขึ้นในหลายกรณี เช่น การตรวจดีเอ็นเอระหว่างเด็กที่เกิด
นอกราชอาณาจักรกับบิดามารดาที่เป็นชนกลุ่มน้อยมีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๓ การตรวจดีเอ็นเอของ
บุคคลที่เกิดในประเทศไทยก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ กับบิดามารดาที่เป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ใน
ราชอาณาจักรเพื่อการลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ ฯลฯ การตรวจดีเอ็นเอระหว่างหลานกับน้าซึ่ง
เป็นคนที่ได้รับสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ หรือการตรวจดีเอ็นเอระหว่างน้องกับพี่ร่วมบิดามารดา
เดียวกันโดยพี่เป็นคนที่ได้รับสัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งกรณีดังกล่าวมา แม้ผล
การตรวจดีเอ็นเอจะยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของปัญหากับญาติที่เป็นคู่ตรวจ แต่ก็ไม่ทำให้เจ้าของ
ปัญหาได้สัญชาติไทยจากความสัมพันธ์ดังกล่าว

(๒) บุคคลที่ให้ไปตรวจดีเอ็นเอ ยังไม่ผ่านขั้นตอนการยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อหรือขอลง
รายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน และการตรวจสอบพยานหลักฐานตามระเบียบกำหนด ซึ่งบางรายไม่มี
ความจำเป็นต้องตรวจดีเอ็นเอ เช่น เด็กที่เกิดในโรงพยาบาลในประเทศไทยโดยมีบิดาเป็นคนสัญชาติไทย
แต่มารดาเป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนสัญชาติไทยแต่บิดาเป็นคนต่างด้าว เป็นต้น

(๓) นายอำเภอ นายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น รับทราบผลการตรวจดีเอ็นเอ
แต่ยังคงเรียกสอบสวนบุคคลเพื่อรับรองความสัมพันธ์การเป็นญาติร่วมสายโลหิตเดียวกัน ทั้งๆ ที่ผลการ
ตรวจดีเอ็นเอไม่ปฏิเสธความสัมพันธ์การเป็นญาติร่วมสายโลหิต

/สำนักทะเบียนกลาง...

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วเห็นว่า ผลการตรวจสอบสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอเป็นหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่น่าเชื่อถือได้ซึ่งส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐทุกแห่งให้การยอมรับ อีกทั้งยังเป็นการดำเนินการที่มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติของอำเภอหรือสำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่น เป็นไปด้วยความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนทุกแห่งให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. เมื่อมีผู้ติดต่อขอแจ้งการเกิด ขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ขอลงรายการสัญชาติไทยหรือขอแก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียนเป็นผู้มีสัญชาติไทย หรือขอพิสูจน์ความสัมพันธ์การเป็นบิดาของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด และอื่นๆ ให้นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องจัดให้มีการยื่นคำร้องและเรียกตรวจพยานหลักฐานหรือสอบสวนพยานบุคคลให้ครบถ้วนก่อน และหากพิจารณาด้วยความถี่ถ้วนแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานของผู้ร้องไม่อาจทำให้เชื่อได้ว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทยหรือมีความเกี่ยวข้องกับสายโลหิตกับพยานที่มีสัญชาติไทย จึงค่อยแนะนำผู้ร้องให้ตรวจสอบสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอมิใช่ปฏิบัติด้วยการแจ้งให้ผู้ร้องไปตรวจดีเอ็นเอ โดยยังไม่มีกรับคำร้องและตรวจสอบพยานหลักฐาน ซึ่งการกระทำลักษณะดังกล่าวเสมือนเป็นการยื้อเวลาโดยขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ราชการและประชาชน

๒. การคัดเลือกบุคคลที่จะส่งไปตรวจสอบสารพันธุกรรม ตามโครงการตรวจสอบสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอเพื่อการลงรายการสัญชาติไทยของกรมการปกครองและหน่วยงานอื่นที่เป็นพันธมิตรร่วมดำเนินการในเรื่องนี้ จะต้องอยู่บนหลักการที่ว่าผลการตรวจดีเอ็นเอ สามารถใช้เป็นหลักฐานในการได้สัญชาติไทยของบุคคลที่เป็นเจ้าของปัญหาซึ่งเป็นผู้ที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร หรือเป็นบุคคลที่มีรายการทะเบียนราษฎรระบุเป็นผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทย ดังนั้น พยานบุคคลที่จะเป็นคู่ตรวจในการตรวจดีเอ็นเอกับเจ้าของปัญหา จึงต้องเป็น (๑) ผู้มีสัญชาติไทยโดยหลักสายโลหิตหรือโดยหลักดินแดนที่มีผลให้ได้สัญชาติไทยตั้งแต่บุคคลนั้นเกิด หรือ (๒) ผู้ที่ได้รับสัญชาติไทยตามกฎหมายและสามารถส่งผลให้เจ้าของปัญหาได้รับสัญชาติไทยด้วยซึ่งโดยหลักการทั่วไปควรเป็นผู้ที่มีสิทธิในสัญชาติไทยก่อนวันที่เจ้าของปัญหาเกิด ดังเช่นกรณีตัวอย่างต่อไปนี้

๒.๑ บุตรตรวจดีเอ็นเอกับมารดาสัญชาติไทยที่มีรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๔ ระบุบิดามารดา (ตายาย) สัญชาติไทย ซึ่งหมายความว่ามารดาที่เป็นคู่ตรวจเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักสายโลหิตจากบิดามารดา (ตายาย) ที่มีสัญชาติไทย ดังนั้น บุตรของมารดาไม่ว่าจะเป็นผู้เกิดในหรือนอกราชอาณาจักร ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

๒.๒ น้องชายตรวจดีเอ็นเอกับพี่สาวร่วมมารดาเดียวกันแต่มีบิดาต่างกัน โดยพี่สาวมีรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๔ ระบุสัญชาติไทย เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๕ และมีมารดาสัญชาติไทย ซึ่งกรณีนี้หมายความว่าพี่สาวที่เป็นคู่ตรวจนั้นได้รับการเพิ่มชื่อในสถานะคนสัญชาติไทยโดยการเกิดจากมารดาที่มีสัญชาติไทย ดังนั้น บุตรทุกคนที่เกิดจากมารดาเดียวกันจึงย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดเช่นเดียวกัน

๒.๓ บุตรที่เกิดในประเทศไทยตรวจดีเอ็นเอกับบิดาที่เป็นชาวเขาได้รับการลงรายการสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ พ.ศ. ๒๕๔๓ มีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๔ เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๘ และเลขหลักที่หกและเจ็ดเป็นเลข ๘๔ ซึ่งหมายความว่าบิดาที่เป็นคู่ตรวจนั้นเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดและมีผลให้ได้สัญชาติไทยตั้งแต่เกิด ดังนั้น บุตรทุกคนที่เกิดในประเทศไทยจากบิดาเดียวกันจึงย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดเช่นเดียวกัน

๒.๔ พี่ตรวจดีเอ็นเอกับน้องร่วมบิดามารดาเดียวกันซึ่งเกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ และได้รับการลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ ฯลฯ มีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๔ เลขประจำตัว

/ประชาชน...

ประชาชนขึ้นต้นหลักแรกด้วยเลข ๘ และเลขหลักที่หกและเจ็ดเป็นเลข ๗๓ ซึ่งหมายความว่าน้องที่เป็นคู่ตรวจนั้นเป็นผู้เกิดในประเทศไทยโดยมีบิดามารดาเป็นคนต่างด้าวที่ไม่มีสิทธิอาศัยถาวรในประเทศไทย (ไม่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่) การได้สัญชาติไทยของน้องไม่ได้เกิดจากหลักสายโลหิตแต่เกิดจากคุณสมบัติเฉพาะตัวตามที่กฎหมายกำหนด กรณีนี้ผลการตรวจดีเอ็นเอไม่อาจทำให้พี่ที่เป็นเจ้าของปัญหาได้รับสัญชาติไทยตามน้องร่วมบิดามารดาได้

๒.๕ บุตรตรวจดีเอ็นเอกับบิดามารดาที่ได้รับสัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ฯลฯ แต่การได้สัญชาติไทยของบิดาและมารดามีผลภายหลังวันที่บุตรเกิด เช่น บุตรเกิดวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ ส่วนบิดาและมารดาได้รับอนุมัติให้มีสัญชาติไทยเมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งหมายความว่า การได้สัญชาติไทยของบิดาและมารดาไม่ส่งผลถึงบุตร กรณีนี้ผลการตรวจดีเอ็นเอไม่อาจทำให้บุตรได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามบิดามารดา

๓. กรณีผลการตรวจสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอ ไม่ปฏิเสธความสัมพันธ์การเป็นญาติร่วมสายโลหิตระหว่างผู้ร้องที่เป็นเจ้าของปัญหากับพยานบุคคลที่เป็นคู่ตรวจดีเอ็นเอ เช่น ผลการตรวจจรับรองว่ามีความสัมพันธ์เป็นบิดาหรือมารดา และบุตร หรือเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดา เป็นต้น ให้นายทะเบียนยกเว้นการสอบสวนพยานบุคคลเพื่อรับรองความเป็นญาติร่วมสายโลหิตของบุคคลดังกล่าว เพราะจะเป็นการเรียกตรวจพยานหลักฐานที่เกินความจำเป็น ซึ่งเรื่องนี้ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้แล้วตามประกาศกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึงข้างต้น ทั้งนี้เนื่องจากผลการตรวจสารพันธุกรรมหรือดีเอ็นเอเป็นการบ่งบอกความสัมพันธ์ทางสายโลหิตระหว่างผู้ตรวจกับคู่ตรวจตามหลักพันธุกรรมที่ว่าบุตรจะได้รับการถ่ายทอดดีเอ็นเอจากบิดาและมารดาคนละครึ่ง ซึ่งหมายความว่าบุตรที่เกิดจากบิดามารดาเดียวกัน หรือเกิดจากบิดาเดียวกัน หรือมารดาเดียวกัน ย่อมได้รับดีเอ็นเอจากบิดาและมารดา หรือบิดา หรือมารดาเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็บุตรลำดับที่เท่าไรก็ตาม จึงขอให้นายทะเบียนใช้ดุลพินิจในการเรียกตรวจสอบพยานหลักฐานบนพื้นฐานของกฎหมายอย่างถูกต้องและเหมาะสม เช่น การขอเพิ่มชื่อบุตรเข้าในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๔ ในสถานะบุคคลสัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๐๓ โดยมีผลการตรวจดีเอ็นเอรับรองว่าเป็นบุตรของมารดาที่เป็นบุคคลสัญชาติไทย มีรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๔ เลขประจำตัวประชาชนขึ้นต้นด้วยเลข ๒ (คนสัญชาติไทยได้รับการแจ้งเกิดเกินกำหนด) กรณีนี้ไม่จำเป็นต้องเรียกสอบสวนบุคคลเพื่อรับรองความสัมพันธ์การเป็นมารดาและบุตร และรับรองสถานะการเกิดอีก เพราะพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๗ (๑) ให้การรับรองการมีสัญชาติไทยโดยการเกิดของบุตรที่เกิดจากมารดาสัญชาติไทย ไม่ว่าจะบุตรนั้นจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรก็ตาม กรณีเช่นนี้นายทะเบียนที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งรัดดำเนินการให้ผู้ร้องโดยเร็ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายตลเดช พัฒนรัฐ)

รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๔๑-๗๓๑๔-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ศ๑

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๑ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง การรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรให้กับบุตรของคนต่างด้าว

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

- อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๕
๒. กฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘
๓. กฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑

ด้วยสำนักทะเบียนกลางได้รับข้อหารือจากสำนักทะเบียนหลายแห่งเกี่ยวกับการรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรประเภท ท.ร.๓ กำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๗ ให้กับบุตรของคนต่างด้าวที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร รวมถึงคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ว่าสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร เนื่องจากมีการใช้เอกสารดังกล่าวในการขอมีสัญชาติไทย หรือขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านแล้วปรากฏว่านายทะเบียนของสำนักทะเบียนบางแห่งแจ้งว่าสูติบัตร ท.ร.๓ ของผู้ร้องไม่ถูกต้อง ให้ไปติดต่อสำนักทะเบียนที่ออกสูติบัตรดังกล่าวเพื่อยกเลิกแล้วออกสูติบัตรให้ใหม่ตามแบบ ท.ร.๐๓๑ จึงขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง

สำนักทะเบียนกลางขอชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจกับสำนักทะเบียนทุกแห่งให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. ตั้งแต่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๕ ให้กระทรวงมหาดไทยจัดทำโครงการจัดทำเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักโดยเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ.๒๕๒๖ นั้น โครงการดังกล่าวได้กำหนดเลขหลักแรกซึ่งหมายถึงประเภทบุคคลไว้ ๗ ประเภท เป็นเลขที่มาจากกรแจ้งการเกิด ๓ เลข ได้แก่ เลข ๑ เลข ๒ หมายถึงคนสัญชาติไทยได้รับการแจ้งเกิด และเลข ๗ หมายถึงคนซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยหรือคนต่างด้าวได้รับการแจ้งเกิด โดยไม่ได้กำหนดว่าคนต่างด้าวกลุ่มใดจำพวกใดที่ไม่ให้นายทะเบียนรับแจ้งการเกิด ดังนั้น บุตรของคนต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทยและไม่ได้สัญชาติไทย ถ้าแจ้งการเกิดจะได้รับสูติบัตร ท.ร.๓ ได้เลขประจำตัวประชาชนประเภท ๗ ทุกคนไม่ว่าบิดามารดาจะเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม จนกระทั่งสำนักทะเบียนกลางได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๕ อธิบายกลุ่มคนต่างด้าวที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และสั่งนายทะเบียนมิให้รับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรให้กับบุตรของคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ซึ่งต่อมากระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวงกำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๘ กำหนดยกเว้นเฉพาะคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตซึ่งรัฐไม่ได้กำหนดให้จัดทำทะเบียนประวัติเท่านั้นที่มีให้ปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร ดังนั้น ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นมา นายทะเบียนจะรับแจ้งการเกิดเด็กที่เกิดจากบิดามารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต (บิดามารดาไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๓ และไม่มีหนังสือเดินทาง) โดยออกสูติบัตร ท.ร. ๓ ให้เลขประจำตัวประชาชนประเภท ๗ ไม่ได้

/๒. เมื่อมีการ...

๒. เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ กระทรวงมหาดไทยได้ออกกฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร และกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้เด็กที่เกิดในประเทศไทยและไม่ได้รับสัญชาติไทยโดยมีบิดามารดาเป็นคนต่างด้าวต้องได้รับการแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรทุกคน โดยเด็กจะมีสถานะอย่างไร่อมขึ้นอยู่กับสถานะของบิดามารดาในขณะที่เกิดเด็ก ดังนั้น เด็กที่จะได้รับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตร ท.ร.๓ ได้เลขประจำตัวประชาชนประเภท ๗ จึงต้องมีบิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๓ หรือมีหนังสือเดินทาง ส่วนเด็กที่เกิดจากบิดามารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน จะได้รับการแจ้งการเกิดและออกสูติบัตร ท.ร.๐๓๑ ได้เลขประจำตัวประชาชนประเภท ๐

๓. ผลสรุปคือ บุตรของคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ถ้าได้รับการแจ้งการเกิดและได้รับสูติบัตรก่อนวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๕ จะได้รับสูติบัตร ท.ร.๓ เลขประจำตัวประชาชนประเภท ๗ แต่ถ้าแจ้งการเกิดตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๕ จนถึงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๑ นายทะเบียนจะรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตรไม่ได้ จนกระทั่งวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ใช้บังคับ เด็กกลุ่มดังกล่าวจึงสามารถแจ้งการเกิด โดยจะได้รับสูติบัตร ท.ร.๐๓๑ เลขประจำตัวประชาชนประเภท ๐ ดังนั้น การรับแจ้งการเกิดและออกสูติบัตร ท.ร.๓ กำหนดเลขประจำตัวประชาชนประเภท ๗ ให้กับบุตรของคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต (บิดามารดาไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๓ และไม่มีหนังสือเดินทาง) ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๕ เป็นต้นมา จึงเป็นการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง นายทะเบียนผู้รับแจ้งจะต้องยกเลิกสูติบัตร ท.ร.๓ จำหน่ายเลขประจำตัวประชาชนประเภท ๗ และดำเนินการออกสูติบัตรให้ใหม่ตามแบบ ท.ร.๐๓๑ ให้เลขประจำตัวประชาชนประเภท ๐

อย่างไรก็ตาม ถ้าบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์จะต้องยกเลิกสูติบัตร ท.ร.๓ ดังกล่าวข้างต้น อยู่ระหว่างขั้นตอนการอนุญาตให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงสถานะทางทะเบียนจากคนไม่ได้สัญชาติไทย เป็นคนสัญชาติไทย เช่น บุคคลที่ได้รับอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งนายทะเบียนจะต้องเปลี่ยนเลขประจำตัวประชาชนให้อยู่แล้วนั้น จะไม่ยกเลิกสูติบัตร ท.ร.๓ และออกสูติบัตรให้ใหม่เป็น ท.ร.๐๓๑ ก็ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายตลเดช พัฒนรัฐ)

ของผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๔-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๔

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๒ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง การจัดทำบัตรประจำตัวสำหรับคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

- อ้างถึง ๑. กฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑
๒. ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑
๓. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๕๕ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗
๔. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๘

ตามที่กฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้คนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในราชอาณาจักรไทย (มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว) และคนต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย เช่น ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล เป็นต้น ต้องทำบัตรประจำตัวโดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งได้แจ้งแนวทางปฏิบัติเพื่อให้สำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น เร่งรัดดำเนินการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยให้เป็นไปตามกฎหมายไว้แล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลาง พิจารณาแล้วเห็นว่า การกำหนดให้คนต่างด้าวที่นายทะเบียนได้จัดทำทะเบียนราษฎรและกำหนดให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ต้องทำบัตรประจำตัวนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อทางราชการในการควบคุมและพิสูจน์ยืนยันตัวบุคคล และเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตสวมตัวบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากฐานข้อมูลทะเบียนในระบบคอมพิวเตอร์จะมีรูปถ่ายและลายพิมพ์นิ้วมือของบุคคลที่เป็นเจ้าของเลขประจำตัว ๑๓ หลัก นายทะเบียนสามารถเรียกข้อมูลภาพใบหน้าของเจ้าของรายการบุคคลจากระบบการจัดทำบัตรด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ ซึ่งการที่จะดำเนินการเรื่องดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความถูกต้องนั้น จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยก่อน ตามที่กำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ในข้อ ๑๐ แห่งกฎกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งบัดนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยและบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน เป็นไปด้วยความถูกต้อง จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัดและสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่งทราบและให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

/๑. คนต่างด้าว...

๑. คนต่างด้าวที่ต้องทำบัตรประจำตัวตามกฎหมายกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้แก่

๑.๑ คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ถาวรในราชอาณาจักรไทย (มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว) มีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๔ รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าว

๑.๒ คนต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษหรือได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ได้ชั่วคราวเพื่อรอสงกลับ เช่น ชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนตามมติคณะรัฐมนตรี มีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๓ และบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล ที่ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนเป็นบุคคลประเภท ๐ กลุ่ม ๘๙ รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าว

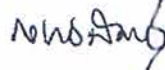
๑.๓ คนต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ซึ่งนายทะเบียนได้จัดทำทะเบียนประวัติไว้ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร เช่น เด็กที่ไม่มีสัญชาติไทยซึ่งอยู่ในสถานสงเคราะห์ ชนกลุ่มน้อยที่ตกหล่นจากการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติในอดีต บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นต้น

๒. คนต่างด้าวที่นายทะเบียนสามารถจัดทำบัตรประจำตัวให้ได้หากเป็นความประสงค์ของผู้นั้น ได้แก่ คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราว (ถือหนังสือเดินทาง) มีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๓

ทั้งนี้ คนต่างด้าวตามข้อ ๑ - ๒ จะต้องมีความสมบูรณ์ และเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎหมายกระทรวงกำหนดให้คนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม พ.ศ. ๒๕๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายคลเดช พัดเนรัฐ)

รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๘-๒๐

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๗๕

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๒ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอหาหรือแนวทางการปฏิบัติกรณีการออกบ้านเลขที่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ หรือพื้นที่ที่ยังไม่มีข้อยุติ
เรื่องสิทธิในที่ดินว่าบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรือไม่ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘

เรียน นายทะเบียนจังหวัด ทุกจังหวัด และนายทะเบียนกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/๑๗๐๕๔ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๘

ด้วยกรมการปกครองได้ตอบข้อหาหรือของจังหวัดนครราชสีมาเกี่ยวกับการออกเลขที่บ้าน
กรณีได้รับแจ้งมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘ เกี่ยวกับมาตรการป้องกันการทุจริตและการบุกรุก
พื้นที่ป่าไม้ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) โดยให้
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอแนะ
โดยเฉพาะมาตรการทางกฎหมาย ที่กำหนดให้ต้องมีมาตรการทางกฎหมาย โดยห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ
จัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือบริการอื่นใดของรัฐ ในพื้นที่ที่อยู่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ หรือยังไม่มีข้อยุติ
เรื่องสิทธิในที่ดินว่าบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรือไม่ ทั้งในการให้บ้านเลขที่ น้ำประปา ไฟฟ้า การส่งเสริมอาชีพ
การจดทะเบียน สถานประกอบการ พร้อมทั้งให้มีมาตรการลงโทษสำหรับผู้จัดทำบริการสาธารณูปโภค
และสาธารณูปการหรือบริการอื่นใดในที่ที่ถูกบุกรุก และให้มีมาตรการควบคุมการออกเลขที่บ้านเพื่อป้องกัน
มิให้มีการอ้างสิทธิ การขอรับบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือบริการอื่นๆ ด้วย

สำนักทะเบียนกลางพิจารณาแล้วขอเรียนว่า เพื่อให้การดำเนินการออกเลขที่บ้านในเขตพื้นที่ป่าไม้
หรือพื้นที่ที่ยังไม่มีข้อยุติเรื่องสิทธิในที่ดินว่าบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เป็นไปด้วยความถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการ
ทะเบียนราษฎร จึงขอส่งเรื่องตอบข้อหาหรือของจังหวัดนครราชสีมาให้สำนักทะเบียนจังหวัด และสำนักทะเบียน
กรุงเทพมหานครแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่ง ศึกษาทำความเข้าใจและถือปฏิบัติ
ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายตลเดช พัฒนรัฐ)

รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนราษฎร

โทร ๐-๒๗๕๑-๗๓๑๓-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ ๑๘๐๕๕

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๒ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอรื้อหรือแนวทางการปฏิบัติกรณีการออกบ้านเลขที่ในเขตพื้นที่ป่าไม้ หรือพื้นที่ที่ยังไม่มีข้อยุติ เรื่องสิทธิในที่ดินว่าบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรือไม่ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

- อ้างถึง ๑. หนังสือจังหวัดนครราชสีมา ด่วนที่สุด ที่ นม ๐๐๑๘.๑/๑๖๙๔๕ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๖

ตามที่ จังหวัดนครราชสีมาได้รับแจ้งมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘ เกี่ยวกับ มาตรการป้องกันการทุจริตและการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามข้อเสนอแนะ โดยเฉพาะมาตรการทางกฎหมาย ที่กำหนดให้ต้องมีมาตรการทางกฎหมาย โดยห้ามมิให้ หน่วยงานของรัฐดำเนินการจัดให้มีสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือบริการอื่นใดของรัฐ ในพื้นที่ที่อยู่ในเขต พื้นที่ป่าไม้ หรือยังไม่มีข้อยุติเรื่องสิทธิในที่ดินว่าบุกรุกพื้นที่ป่าไม้หรือไม่ ทั้งในการให้บ้านเลขที่ น้ำประปา ไฟฟ้า การส่งเสริมอาชีพ การจดทะเบียน สถานประกอบการ พร้อมทั้งให้มีมาตรการลงโทษสำหรับผู้จัดทำบริการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือบริการอื่นใดในที่ที่ถูกบุกรุก และให้มีมาตรการควบคุมการออกเลขที่บ้าน เพื่อป้องกันมิให้มีการอ้างสิทธิ การขอรับบริการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการหรือบริการอื่นๆ ด้วย จึงขอหารือว่า กรณีดังกล่าวสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น จะต้องถือปฏิบัติอย่างไร นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วขอเรียนว่า ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘ เพียงกำหนดให้มีมาตรการควบคุมการออกเลขที่บ้าน เพื่อป้องกันการอ้างสิทธิเท่านั้น ซึ่งกรณีดังกล่าว สำนักทะเบียนกลางได้วางแนวทางการปฏิบัติและมาตรการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการออกเลขที่บ้านที่ได้ ปลุกสร้างในที่สาธารณะหรือโดยบุกรุกป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุม การก่อสร้างอาคาร หรือกฎหมายอื่น โดยได้ปฏิบัติตามที่คณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ ๖ (ฝ่ายกฎหมาย) ได้เสนอให้ที่ประชุมและคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๖ โดยมี สาระสำคัญ ดังนี้

๑. คณะกรรมการกฤษฎีกา ได้มีความเห็นกรณีการพิจารณาข้อหารือของการรถไฟแห่งประเทศไทย โดยมีความเห็นว่า การขอเลขประจำบ้านและการออกเลขประจำบ้านเป็นเรื่องที่ไม่มีผู้ใด หลีกเลียงหรือใช้ดุลพินิจที่จะออกหรือไม่ออกให้ได้ และกฎหมายมุ่งหมายถึงสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับใช้เป็นที่อยู่ อาศัยโดยมีเจ้าบ้านครอบครองเท่านั้น โดยไม่คำนึงว่าสิ่งก่อสร้างขึ้นนั้นจะอยู่ ณ ที่ใด หรือผู้ปลูกสร้างจะมี

/กรมสิทธิ...

กรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองหรือไม่ ดังนั้น การโต้แย้งคัดค้านการออกเลขประจำบ้าน ไม่มีผลเป็นการยกเว้นหน้าที่ในการขอและออกเลขประจำบ้านของเจ้าบ้านและนายทะเบียนแต่อย่างใด การออกเลขประจำบ้านของนายทะเบียนจึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ดังนั้น นายทะเบียนจึงมีหน้าที่ต้องออกทะเบียนบ้านให้แก่บ้านทุกหลังที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ไม่ว่าเจ้าของบ้านจะมีสิทธิในที่ดินอันเป็นที่ตั้งของบ้านหรือไม่ ตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ สำหรับบ้านที่ปลูกสร้างโดยบุกรุกที่ดินของรัฐไม่ว่าจะเป็นที่สาธารณะ หรือที่ป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคารหรือกฎหมายอื่น นายทะเบียนสามารถออกเป็น “ทะเบียนบ้านชั่วคราว” ได้โดยอาศัยระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๑) ข้อ ๒๐ ทั้งนี้ การห้ามมิให้นายทะเบียนออกทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่บ้านตามกรณีดังกล่าวไม่อาจกระทำได้ เพราะไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ และอาจทำให้เกิดผลกระทบหลายประการ ทั้งด้านการเมืองการปกครอง หรืออาจทำให้เกิดปัญหามวลชน และปัญหาสิทธิมนุษยชนได้

๒. เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการขอเลขประจำบ้าน ให้ตรวจสอบว่ามีสภาพความเป็นบ้านตามนิยามความหมายคำว่า “บ้าน” ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ หรือไม่ รวมถึงการพิจารณาว่ามีหลักเกณฑ์ครบองค์ประกอบของบ้านที่ใช้เป็นที่สำหรับอยู่อาศัยจริง มีเจ้าบ้านครอบครอง และมีผู้อยู่อาศัยจริงเป็นประจำ มิใช่การปลูกสร้างโดยอำพราง กรณีดังกล่าวให้นายทะเบียนย่อมสามารถกำหนดเลขประจำบ้าน และจัดทำทะเบียนบ้านให้กับผู้แจ้งได้

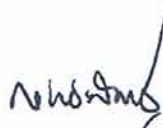
๓. การป้องกันการอ้างสิทธิในที่ดิน คณะกรรมการกลั่นกรองฯ ได้พิจารณาความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาฯ ดังกล่าว และมีมติให้กระทรวงมหาดไทยโดยสำนักทะเบียนกลางดำเนินการให้มีการเพิ่มเติมข้อความในทะเบียนบ้านชั่วคราว เพื่อให้มีความหมายทำนองว่าทะเบียนบ้านชั่วคราวเป็นเอกสารเพื่อตรวจสอบทางทะเบียนเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิใดๆ ในที่ดิน โดยให้นายทะเบียนกำหนดเลขที่บ้าน และจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้โดยเขียนหรือประทับตราข้อความว่า “ทะเบียนบ้านชั่วคราวเป็นทะเบียนบ้านสำหรับการตรวจสอบทางทะเบียนราษฎรเท่านั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิใดๆ ในที่ดิน” ลงบนหน้ารายการเกี่ยวกับบ้านของแบบพิมพ์ทะเบียนบ้านให้สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจน และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบกรณีดังกล่าว เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๔๖

๔. เมื่อมอบทะเบียนบ้านชั่วคราวให้กับเจ้าบ้านแล้ว ให้นายทะเบียนแจ้งประสานงานหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดูแลที่ดินของรัฐที่ถูกบุกรุกปลูกสร้างบ้านดังกล่าวเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องด้วย

/ทั้งนี้ ขอให้...

ทั้งนี้ ขอให้สำนักทะเบียนยึดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราว ตามหนังสือ
สำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๑๑ ลงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๖ เรื่อง การจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราว
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่ง
ในพื้นที่รับผิดชอบถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายดลเดช พัฒนรัฐ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๓-๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๓๗)

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนสำลูกกา ปท. ๑๒๑๕๐

๒๗ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง การแก้ไขปัญหาให้แก่ชนกลุ่มน้อยกลุ่มม้งถ้ากระบอ

เรียน นายทะเบียนจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสรุปข้อมูลรายชื่อผู้ยื่นคำร้องขอคืนสถานภาพรายการบุคคลกรณีม้งถ้ากระบอ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยสำนักทะเบียนกลาง ได้รับการร้องเรียนของกลุ่มม้งถ้ากระบอ อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี และบุตร ซึ่งได้ย้ายถิ่นที่อยู่กลับไปอยู่ภูมิลำเนาเดิมเป็นเวลานานแล้วตามนโยบายของรัฐบาล แต่เป็นการย้ายเฉพาะตัวบุคคลไม่ได้ส่งมอบทะเบียนประวัติให้สำนักทะเบียนปลายทางและไม่ได้ย้ายรายการทะเบียนราษฎร ทำให้รายการบุคคลซึ่งสำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติไว้ที่อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ถูกจำหน่ายออกจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรเนื่องจากไม่มีความเคลื่อนไหวทางทะเบียน ทำให้ไม่สามารถย้ายรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน และก่อให้เกิดปัญหาต่อการกำหนดสถานะบุคคล นอกจากนี้ กลุ่มม้งส่วนใหญ่เมื่อพบว่ารายการบุคคลถูกจำหน่ายออกจากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ได้ไปดำเนินการตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ด้วยการสำรวจตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล เป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน เลขประจำตัวประเภท ๐ กลุ่ม ๘๙ ซึ่งผลที่เกิดขึ้นคือไม่สามารถขอกำหนดสถานะและสัญชาติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๓ ได้ ในขณะที่ม้งกลุ่มเดียวกันที่คงมีเลขประจำตัว ๑๓ หลักเป็นบุคคลประเภท ๖ สามารถเข้าสู่กระบวนการกำหนดสถานะตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว

สำนักทะเบียนกลาง พิจารณาแล้วเห็นว่ากลุ่มม้งถ้ากระบอเป็นชนกลุ่มน้อยที่เคยได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติและมีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๓ และมีนโยบายที่จะให้สถานะและสัญชาติไว้แล้ว แต่เมื่อมีการย้ายกลุ่มม้งถ้ากระบอกลับไปยังพื้นที่เดิมที่เคยอาศัยอยู่ใน ๒๐ จังหวัด ไม่ได้ดำเนินการเรื่องการย้ายทะเบียนประวัติและทะเบียนบ้านให้ตรงกับภูมิลำเนาที่อาศัยอยู่จริง แต่กลับแนะนำให้กลุ่มม้งเข้ารับ การสำรวจจัดทำทะเบียนในกลุ่มบุคคลที่ไม่มีมีสถานะทางทะเบียนที่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลัก เป็นเลข ๐ กลุ่ม ๘๙ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ยังไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการกำหนดให้สถานะและสัญชาติได้ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๓ จึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาการร้องเรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อเป็นการเยียวยาแก้ไขปัญหา ให้แก่กลุ่มม้งให้สามารถเข้าสู่สิทธิในการขอมีสถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย และขอมี สัญชาติไทยสำหรับบุตรที่เกิดในราชอาณาจักรไทยได้ตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว สำนักทะเบียนกลาง จึงจะคืนสถานภาพรายการบุคคลให้กับกลุ่มม้งที่เคยมีชื่อในทะเบียนบ้าน ท.ร.๑๓ เลขประจำตัว ๑๓ หลัก เป็นบุคคลประเภท ๖ และ ๗ แต่ถูกจำหน่ายรายการบุคคลแล้วไปจัดทำทะเบียนประวัติให้ใหม่เป็นบุคคล ประเภท ๐ ด้วยการคืนเลขประจำตัว ๑๓ หลักชุดเดิมให้ และจะดำเนินการย้ายรายการบุคคลไปยังสำนักทะเบียน ที่เป็นภูมิลำเนาของผู้ยื่น

ฉะนั้น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความถูกต้อง จึงขอให้สำนักทะเบียนจังหวัด แจ้งสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่มีกลุ่มม้งอาศัยอยู่ในพื้นที่ ให้ดำเนินการ ดังนี้

/๑. รับคำร้อง...

๑. รับคำร้องขอคืนสถานภาพรายการบุคคลสำหรับมั่งถ้ากระบอกที่ได้รับการสำรวจและจัดทำทะเบียนประวัติไว้ที่อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี แต่รายการบุคคลถูกจำหน่าย โดยเรียกตรวจเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เช่น ทะเบียนประวัติชนกลุ่มน้อย ทะเบียนบ้านบุคคลผู้มีสัญชาติไทย (ท.ร.๑๓) เอกสารซึ่งมีรูปถ่ายที่ทางราชการออกให้ ฯลฯ ตลอดจนสอบสวนผู้ร้องและบุคคลที่น่าเชื่อถือ จำนวน ๓ คน เช่น บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้ปกครองท้องที่ กรรมการหมู่บ้าน สมาชิกสภาท้องถิ่น ฯลฯ และเจ้าบ้านของบ้านหลังที่มั่งอาศัยอยู่ซึ่งจะต้องยินยอมให้ย้ายเข้า ให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของครอบครัว ญาติ พี่น้องของผู้ร้อง ที่อยู่ปัจจุบันและเลขรหัสประจำบ้านที่อยู่ปัจจุบัน ซึ่งเจ้าบ้านให้ความยินยอมให้ย้ายเข้า สาเหตุของการถูกจำหน่ายรายการบุคคล ได้รับการสำรวจเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน เลขประจำตัวประเภท ๐ กลุ่ม ๘๙ ที่สำนักทะเบียนโต เมื่อใด และได้เดินทางออกไปนอกประเทศไทยหรือไม่ ตลอดจนให้ถ้อยคำยืนยันตัวบุคคลและรับรองภาพถ่ายใบหน้าปัจจุบันของผู้ร้องด้วย

๒. กรณีบุคคลตามข้อ ๑ มีเลขประจำตัวประเภท ๐ กลุ่ม ๘๙ ซึ่งได้มาจากการสำรวจภายหลังการย้ายภูมิลำเนาไปจากสำนักสงฆ์ถ้ากระบอก ให้แจ้งบุคคลดังกล่าวดำเนินการยื่นคำร้องขอจำหน่ายรายการบุคคล ณ สำนักทะเบียนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนประวัติ ท.ร.๓๘ ก ก่อน แล้วจัดส่งเอกสารหลักฐานการจำหน่ายรายการบุคคลแนบมาพร้อมด้วย

๓. เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ให้สำเนาเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดซึ่งนายทะเบียนรับรองสำเนาถูกต้อง รวมทั้งรวบรวมรายชื่อผู้ยื่นคำร้องจัดทำตามแบบสรุปข้อมูลส่งให้สำนักทะเบียนกลาง เพื่อพิจารณาปรับปรุงรายการบุคคลในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรต่อไป

๔. สำหรับบุคคลที่ยื่นคำขอลงรายการสัญชาติไทย ตามมาตรา ๒๓ พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๕๑ หรือกรณีอื่น และอยู่ระหว่างการพิจารณาของผู้มีอำนาจตามกฎหมายไม่จำเป็นต้องขอคืนสถานภาพรายการบุคคลเพื่อกลับไปใช้เลขประจำตัว ๑๓ หลัก หมายเลขเดิมก็ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายคลเดช พัดนรัฐ)

รองผู้อำนวยการทะเบียนกลาง ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๑๘-๒๐
โทรสาร ๐-๒๗๐๖-๙๒๑๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ท ๑๕๕

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม ๑๐๒๐๐

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

เรื่อง การได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ฯลฯ
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยกรมการปกครองได้หารือคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย เพื่อขอให้พิจารณากรณีบุคคลที่ได้รับสัญชาติไทยจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ว่ามีคุณสมบัติ เป็นผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้อยู่บ้านตามมาตรา ๑๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ ประเด็นการมีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย ได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๘ สรุปได้ว่าบุคคลที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยให้ได้รับสัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ฯลฯ เป็นการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด โดยเทียบเคียงกับคำวินิจฉัยของ คณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีจที่ ๒๒๖/๒๕๕๒ ซึ่งวินิจฉัยว่าการได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่าประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการพิจารณาคุณสมบัติของบุคคลที่จะเข้าสู่ตำแหน่งต่างๆ ที่กำหนดว่าจะต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด จึงขอให้แจ้งอำเภอ สำนักงานเขต และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอลเดช พัฒนรัฐ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐-๒๗๙๔-๗๓๑๔-๙

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ศ.๗๐๖

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม ๑๐๒๐๐

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจการขอมีสัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การสั่งให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปและการให้สัญชาติไทยเป็นการเฉพาะราย ลงวันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๓ อนุมัติหลักเกณฑ์การกำหนด สถานะกลุ่มเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล ตามที่สำนักงาน สภาความมั่นคงแห่งชาติเสนอ โดยในส่วนของ การให้สัญชาติไทยสำหรับผู้ที่เกิดในประเทศไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติไว้ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การสั่งให้ บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ได้สัญชาติไทย เป็นการทั่วไปและการให้สัญชาติไทยเป็นการเฉพาะราย ลงวันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ความละเอียด แจ่มอยู่แล้ว นั้น

กรมการปกครอง ได้ตรวจคำร้องขอมีสัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ฯลฯ ที่ผ่านการพิจารณาของอำเภอและจังหวัดแล้วก่อนจะนำเข้าพิจารณาในที่ประชุมคณะอนุกรรมการและ คณะกรรมการกลั่นกรองเกี่ยวกับสัญชาติตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยตรวจพบข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะที่สำคัญคือ ผู้ขอมีสัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ฯลฯ ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายตามมติคณะรัฐมนตรีและไม่มีคุณสมบัติ ที่จะขอมีสัญชาติไทยได้ ซึ่งหากข้อบกพร่องดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไข ย่อมส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในการ ให้สัญชาติไทยแก่บุคคลที่ไม่ใช่ผู้ทรงสิทธิตามกฎหมาย และจะเกิดความเสียหายแก่ราชการ ดังนั้น เพื่อให้ การดำเนินการให้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ฯลฯ เป็นไปด้วยความถูกต้องตามกฎหมายและ นโยบายของรัฐ จึงขอชักซ้อมความเข้าใจ ดังนี้

๑. การขอมีสัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ฯลฯ จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ คณะรัฐมนตรีกำหนด ซึ่งปัจจุบันมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวที่เคยมีมาในอดีตได้ถูกยกเลิก โดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๓ และใช้มติคณะรัฐมนตรีฉบับนี้แทน เว้นแต่การขอมิ

/สัญชาติไทย...

สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ฯลฯ ของกลุ่มชาวมอแกน เท่านั้น ที่ยังคงดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐

๒. บุคคลที่จะขอมีสัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ฯลฯ จะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๒.๑ เป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ เป็นต้นมา มีหลักฐานการเกิด และทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติที่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลักขึ้นต้นด้วยเลข ๖ ๗ ๘ ๐ หรือ ๐๐ แล้วแต่กรณี

๒.๒ มีบิดาและหรือมารดาเป็นชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย ก่อนวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๓๘ และได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติไว้แล้วภายในปี พ.ศ. ๒๕๔๒ มีเลขประจำตัว ๑๓ หลักขึ้นต้นด้วยเลข ๖ ยกเว้นบิดาหรือมารดาเป็นชนกลุ่มน้อยที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย จะมีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยเลข ๘ และกลุ่มชาวมอแกน จะมีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยเลข ๐ เลขหลักที่หกและเจ็ดเป็นเลข ๘๙

๒.๓ กรณีผู้ขอมีสัญชาติไทยเป็นคนไร้รากเหง้า (ลูกบิดามารดาที่เป็นคนต่างด้าวทอดทิ้งตั้งแต่วัยเยาว์) จะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๒ มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยเลข ๐ เลขหลักที่หกและเจ็ดเป็นเลข ๘๙ และจะต้องอาศัยอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี

๓. บุตรของคนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดามารดามีลักษณะต่อไปนี้อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่สามารถขอมีสัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง ฯลฯ

๓.๑ บิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย เป็นการชั่วคราว (ถือหนังสือเดินทาง) หรือเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

๓.๒ บิดาและมารดาเป็นแรงงานต่างด้าวสัญชาติเมียนมา ลาว กัมพูชา และสัญชาติอื่น

๓.๓ บิดาและมารดาเป็นชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติ มีเลขประจำตัว ๑๓ หลักขึ้นต้นด้วยเลข ๖ แต่เป็นผู้ที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยหลังวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๓๘ หรือเป็นชนกลุ่มน้อยที่ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล มีเลขประจำตัว ๑๓ หลักขึ้นต้นด้วยเลข ๐

๓.๔ บิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ มีเลขประจำตัว ๑๓ หลักขึ้นต้นด้วยเลข ๘ เลขหลักที่หกและเจ็ดเป็นเลข ๘๘ กรณีนี้บุตรจะต้องขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านโดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ หรือระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ เช่นเดียวกับบิดามารดา

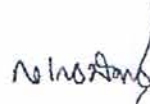
/๓.๕ บิดาหรือมารดา...

๓.๕ บิดาหรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่ได้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ มีเลขประจำตัว ๑๓ หลักขึ้นต้นด้วยเลข ๘ เลขหลักที่หกและเจ็ดเป็นเลข ๗๓ กรณีนี้ถ้าบุตรเกิดก่อนวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ จะต้องขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามมาตรา ๒๓ ฯลฯ เช่นเดียวกับบิดามารดา แต่ถ้าบุตรเกิดตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เป็นต้นมา จะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕

๔. ขอให้จังหวัดกำกับสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่นทุกแห่ง ให้ศึกษากฎหมาย นโยบาย ระเบียบปฏิบัติ และหนังสือสั่งการให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง และปฏิบัติงานสถานะบุคคลและสัญชาติด้วยความรอบคอบ รัดกุม และถูกต้องตามกฎหมายและข้อเท็จจริง กรณีหลักฐานเอกสารที่ผู้ยื่นคำขอมีสัญชาติไทยใช้เป็นพยานเป็นเอกสารที่ออกให้โดยสำนักทะเบียนอื่นหรือหน่วยงานอื่น หากพิจารณาแล้วไม่มั่นใจในความถูกต้องของเอกสารดังกล่าว ควรขอตรวจสอบไปยังหน่วยงานที่ออกเอกสารนั้น โดยเร็ว ซึ่งอาจใช้การโทรศัพท์สอบถามแล้วบันทึกไว้เป็นหลักฐานก็ได้ ในส่วนของจังหวัดเมื่อได้รับคำขอมีสัญชาติไทยจากอำเภอแล้วขอให้ตรวจสอบและกลั่นกรองผู้ทรงสิทธิให้ถูกต้องก่อนส่งเรื่องให้กรมการปกครองดำเนินการ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายตลเดช พัฒนรัฐ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนราษฎร
โทร ๐ ๒๗๔๑ ๗๓๑๔-๖
โทรสาร ๐-๒๗๐๖-๔๒๑๖

คุณสมบัติของผู้ลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑

สถานที่เกิด	วันเกิดผู้ขอ	สัญชาติบิดา	สถานะของบิดา	วันเกิดของบิดา	สัญชาติมารดา	สถานะของมารดา	วันเกิดของมารดา
ประเทศไทย	ก่อน ๒๖ ก.พ. ๒๕๓๕	ต่างตัว	เข้าเมืองชั่วคราว / เข้าเมืองผิดกฎหมาย	-	ต่างตัว	เข้าเมืองชั่วคราว / เข้าเมืองผิดกฎหมาย	-
ประเทศไทย	ระหว่าง ๒๖ ก.พ. ๒๕๓๕ ถึง ๒๗ ก.พ. ๒๕๕๑	ต่างตัว	ต่างตัวเกิดในประเทศไทย	ก่อน ๒๖ ก.พ. ๒๕๕๕	ต่างตัว	เข้าเมืองชั่วคราว / เข้าเมืองผิดกฎหมาย	-
		ต่างตัว	เข้าเมืองชั่วคราว / เข้าเมืองผิดกฎหมาย	-	ต่างตัว	ต่างตัวเกิดในประเทศไทย	ก่อน ๒๖ ก.พ. ๒๕๓๕

คุณสมบัติของผู้ขอมีสัญชาติไทยตามมาตรา ๗ ทวิ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕

สถานที่เกิด	วันเกิดผู้ขอ	สัญชาติบิดา	สถานะของบิดา	วันที่เข้ามาไทย	เลข ๓ หลักบิดา	สัญชาติมารดา	สถานะของมารดา	วันที่เข้ามาไทย	เลข ๓ หลักแม่
ประเทศไทย	ตั้งแต่ ๒๖ ก.พ. ๒๕๓๕ เป็นต้นมา	ต่างตัว	ชนกลุ่มน้อย เข้าเมืองชั่วคราว / เข้าเมืองผิด กม.	ก่อน ๑๙ ม.ค. ๒๕๓๘	ประเภท ๕, ๘ (มี ใบถิ่น : ไร้สัญชาติ) ประเภท ๖ กลุ่ม ๕๐ - ๗๔ หรือ ประเภท ๐ กลุ่ม ๘๙ (เฉพาะพ่อแม่)	ต่างตัว	เข้าเมืองชั่วคราว / เข้าเมืองผิด กม.	ก่อนบุตรเกิด ๒๕๓๘	ประเภท ๖ ๐๐๐ หรือไม่มีเลข
		ต่างตัว	เข้าเมืองชั่วคราว / เข้าเมืองผิด กม.	ก่อนบุตรเกิด	ประเภท ๖ ๐๐๐ หรือไม่มีเลข	ต่างตัว	ชนกลุ่มน้อย เข้าเมืองชั่วคราว / เข้าเมืองผิด กม.	ก่อน ๑๙ ม.ค. ๒๕๓๘	ประเภท ๕, ๘ (มี ใบถิ่น : ไร้สัญชาติ) ประเภท ๖ กลุ่ม ๕๐ - ๗๔ หรือ ประเภท ๐ กลุ่ม ๘๙ (เฉพาะพ่อแม่)

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๖/ว ๑๑๓๕๖

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

- อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๙.๑/ว ๒๘๗๕๕ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๓
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๙.๖/ว ๓๒๓ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗
๓. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๖/ว ๑๗๕๕๘ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ตามที่ได้แจ้งมาตรการป้องกันและปราบปรามและแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหากรณีทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ให้จังหวัดและกรุงเทพมหานคร แจ้งกำชับให้อำเภอ สำนักงานเขต เทศบาลและเมืองพัทยา ถือเป็นแนวทางปฏิบัติโดยเคร่งครัดไว้ตามนัยหนังสือที่อ้างถึง นั้น

จากสภาพปัญหาในปัจจุบันยังปรากฏว่ามีการดำเนินการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ การทุจริตสวมตัวทำบัตรประจำตัวประชาชนและการจดทะเบียนสมรสโดยมิชอบ ซึ่งผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงมีมูลเชื่อว่าได้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนร่วมรู้เห็นเกี่ยวข้องในลักษณะที่เป็นขบวนการกับกลุ่มผู้กระทำความผิดและดำเนินการโดยมิชอบที่เกิดขึ้นด้วย ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำทุจริตทางทะเบียนที่อาจเกิดขึ้นดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน แจ้งจังหวัดและกรุงเทพมหานคร เพื่อสั่งการให้อำเภอ สำนักงานเขต เทศบาลและเมืองพัทยา ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดตามแนวทางดังต่อไปนี้

๑. ให้จังหวัดและกรุงเทพมหานคร ตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนของสำนักทะเบียนในเขตท้องที่ ในแต่ละสัปดาห์และแต่ละเดือน ว่ามีสถิติข้อมูลมากน้อยผิดปกติหรือในลักษณะที่น่าสงสัยว่าจะเป็นการกระทำทุจริตหรือไม่ อย่างไร หากพบความผิดปกติหรือต้องสงสัย ให้รีบดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง พร้อมทั้งแจ้งสำนักบริหารการทะเบียนทราบเพื่อพิจารณابันทักสถานภาพบุคคลต้องตรวจสอบ (Caution Sign) ในรายการบุคคลต้องสงสัยในฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ด้วย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหาย ที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่คนดังกล่าวได้อีก ให้จังหวัดและกรุงเทพมหานคร ปรับย้ายไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนไว้ก่อน

๒. ให้อำเภอ สำนักงานเขต เทศบาล และเมืองพัทยา ตรวจสอบข้อมูลการปฏิบัติงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนในโปรแกรมรายงานการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎร ทะเบียนทั่วไป และงานบัตรประจำตัวประชาชน แล้วพิมพ์รายงานผลการปฏิบัติงานดังกล่าวจากระบบคอมพิวเตอร์ เสนอให้นายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาลและปลัดเมืองพัทยาแล้วแต่กรณี เพื่อทราบและพิจารณาว่ามีความผิดปกติเกิดขึ้นหรือไม่ อย่างไร หลังจากเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานในแต่ละวันเป็นประจำทุกวัน

/๓. กรณีย์ ...

๓. กรณีตรวจพบข้อมูลความผิดปกติ หรือรายการต้องสงสัยจะเป็นการทุจริตทางทะเบียน หรือมีข้อร้องเรียน/ร้องทุกข์ หรือการเสนอข่าวโดยสื่อมวลชน ให้จังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร และอำเภอ สำนักงานเขต เทศบาล หรือเมืองพัทยา ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี เร่งรัดการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าว ให้ปรากฏข้อยุติโดยเร็ว หากพบเป็นการทุจริตทางทะเบียนราษฎร หรือดำเนินการโดยมิชอบในรายการบุคคลใด ให้นำทะเบียนส่งระงับความเคลื่อนไหวทางทะเบียนและจำหน่ายรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน โดยต้องถือปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัดทุกขั้นตอน แต่หากรายการที่ถูกสวมตัว ทางทะเบียนยังมีตัวตนอยู่จริง ต้องรีบดำเนินการแก้ไขปัญหา (เยียวยา) ปรับปรุงแก้ไขรายการที่ต้องคืน ให้แก่เจ้าของรายการที่แท้จริงทันที ทั้งนี้ ในการดำเนินการทางคดีอาญาและทางวินัยต้องเร่งรัดติดตามการ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็วและเด็ดขาดกับผู้กระทำผิดทุกคนในทุกข้อหาความผิด ที่ปรากฏ โดยถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๙.๖/ว ๓๒๓ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

๔. ให้จังหวัดและกรุงเทพมหานคร ตรวจสอบขยายผลร่วมกับอำเภอ สำนักงานเขต เทศบาลหรือ เมืองพัทยา ที่เกิดเหตุกระทำทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาคriminal ที่เกิดขึ้น ดังกล่าวและต้องดำเนินการทางทะเบียน ทางคดีอาญาและทางวินัยกับผู้กระทำผิดให้ครบถ้วนในทุกกระทงทุกกรณี ความผิดที่ปรากฏ

๕. สรุปผลการดำเนินการ ตามข้อ ๓ และข้อ ๔ พร้อมความเห็นและหลักฐานเอกสารที่เกี่ยวข้อง แจ้งให้กรมการปกครองทราบทุกกระยะจนกว่าจะเป็นที่สุด

อนึ่ง หากปรากฏว่ามีการทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนเป็นจำนวนมาก หรือมีพฤติการณ์กระทำผิดในลักษณะที่เป็นขบวนการและมีเจ้าหน้าที่ของสำนักทะเบียนเกี่ยวข้อง เกิดขึ้นใน ท้องที่ใด ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เป็นต้นไป จะถือว่าเป็นความประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการของ ผู้บังคับบัญชาในการกำกับดูแล และควบคุมการปฏิบัติงานของอำเภอ สำนักงานเขต เทศบาล และเมืองพัทยา ผู้บังคับบัญชาแต่ละระดับจะต้องร่วมรับผิดชอบกับกรณีที่เกิดขึ้นดังกล่าวตามควรแก่กรณีด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายคลเดช พัฒนรัฐ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนป้องกันและปราบปรามการทุจริต
การทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๒๒-๓

ที่ มท ๐๓๐๙.๖/ว ๓๒๓

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง แนวทางดำเนินการกรณีทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๔

ตามที่ได้แจ้งแนวทางปฏิบัติกรณีเกิดการกระทำทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ให้จังหวัดและกรุงเทพมหานคร ส่งการให้สำนักทะเบียนทุกแห่งถือปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดตามบัญชีหนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๔ นั้น

เนื่องจากปัจจุบันมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติในการดำเนินการทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน เช่น การส่งระงับความเคลื่อนไหวรายการทะเบียนราษฎร การจำหน่ายรายการทะเบียน การยกเลิกหรือเพิกถอนหลักฐานเอกสารทางทะเบียน การบันทึกรายการในฐานข้อมูลทางการทะเบียน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติความผิดทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดกรณีทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ด้วย

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาเห็นว่าเพื่อให้การดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีตรวจพบหลักฐานหรือรายการต้องสงสัย หรือได้รับหนังสือแจ้งเรื่อง หรือการร้องเรียน/ร้องทุกข์ทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ตลอดจนการดำเนินการกรณีมีการกระทำทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านการทะเบียน การดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำผิด และ/หรือทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำทุจริตด้วย ตลอดจนการแก้ไข (เยียวยา) ปัญหาทางทะเบียนแก่เจ้าของรายการผู้สุจริตที่ถูกกระทบสิทธิให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว และเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความสับสนในการดำเนินการดังกล่าว จึงให้ยกเลิกแนวทางปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ที่ มท ๐๓๑๐.๑/ว ๘ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๔ และถือปฏิบัติตามแนวทางดำเนินการกรณีทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ดังต่อไปนี้

๑. การตรวจสอบข้อเท็จจริง กรณีตรวจพบหลักฐานหรือรายการต้องสงสัย หรือได้รับหนังสือแจ้งเรื่อง หรือการร้องเรียน/ร้องทุกข์ทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน

(๑) ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล หรือปลัดเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี มอบหมายเจ้าหน้าที่คนหนึ่งคนใดรับผิดชอบ หรืออาจแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อทำการตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งผู้ที่ได้รับมอบหมายหรือคณะกรรมการ ต้องไม่มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้องกับคดีกับกรณีดังกล่าว โดยให้มีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลและรายการทางทะเบียน แสวงหาพยานหลักฐานเพื่อให้ทราบพฤติการณ์การดำเนินการทางทะเบียนตลอดจนผู้เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งการต่อไป

(๒) ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลและรายการทางทะเบียน ให้ตรวจสอบจากฐานข้อมูลทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน เรียกหลักฐานเอกสารทางทะเบียนและหลักฐานเอกสาร

/ราชการ ...

ราชการอื่นที่มีอยู่ ตลอดจนการสอบปากคำพยานบุคคล เช่น ผู้แจ้งเรื่อง เจ้าของรายการ บิดามารดาญาติ ใกล้ชิดหรือบุคคลอื่นที่รู้จักและรู้เห็นเป็นอย่างดีในพื้นที่ เป็นต้น เพื่อใช้ประกอบการพิสูจน์ตัวบุคคลและให้ได้ข้อเท็จจริงที่ชัดเจนครบถ้วน หากต้องการหลักฐานเอกสารเพิ่มเติม หรือตรวจสอบหลักฐานเอกสารไปยังสำนักทะเบียนอื่น หรือหน่วยงานราชการซึ่งเป็นผู้ออกหลักฐานเอกสารราชการดังกล่าว ให้ดำเนินการได้ตามความจำเป็นและเร่งรัดติดตามผลทุกระยะ พร้อมทั้งต้องชี้แจงให้ผู้แจ้งเรื่อง หรือผู้ร้องเรียน/ร้องทุกข์ ทราบไว้ด้วย

(๓) รวบรวมข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน ข้อกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง พร้อมความเห็นสรุปเสนอผู้ที่ได้มอบหมายหรือแต่งตั้ง พิจารณาสั่งการ ซึ่งหากไม่มีมูลความจริงให้ยุติเรื่องและแจ้งผู้เกี่ยวข้องทราบ แต่หากผลการตรวจสอบพบว่ามิใช่ผู้กระทำทุจริตทางทะเบียน ให้เสนอความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน เช่น การสั่งระงับความเคลื่อนไหวทางทะเบียนไว้ก่อน การจำหน่ายรายการบุคคล การปรับปรุงรายการทางทะเบียนราษฎร การยกเลิกและเพิกถอนหลักฐานเอกสารทางทะเบียน การบันทึกยกเลิกรายการในฐานข้อมูลการทะเบียน เป็นต้น การแก้ไข(เยียวยา)ปัญหาทางทะเบียนให้แก่ผู้สุจริตที่ถูกกระทบสิทธิ การดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำผิดทุกคนในทุกข้อหาความผิดที่ปรากฏ ตลอดจนการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมกระทำผิด ทั้งนี้ หากปรากฏข้อเท็จจริงชัดเจนแจ้งว่าเจ้าหน้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตทางทะเบียน ด้วย ควรเสนอปรับย้ายเจ้าหน้าที่ผู้นั้นให้พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ทันที

การตรวจสอบข้อเท็จจริง ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากไม่สามารถดำเนินการได้ทัน ให้เสนอความเห็นพร้อมเหตุผลความจำเป็นต่อผู้ที่ได้มอบหมายหรือแต่งตั้ง เพื่อขอขยายระยะเวลาดำเนินการได้อีก ๒ ครั้ง ๆ ละไม่เกิน ๑๕ วัน รวมแล้วไม่เกิน ๓๐ วัน

๒. การดำเนินการทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน

(๑) หากผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง เป็นการมีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ หรือเจ้าของรายการที่แท้จริงซึ่งถูกแอบอ้างไม่มีตัวตนอยู่แล้ว ให้นำทะเบียน สั่งระงับความเคลื่อนไหวทางทะเบียนไว้ก่อน หรือจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลดังกล่าวออกจากทะเบียนบ้าน แล้วแต่กรณี โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๑ ประกอบกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการได้แจ้งหรือชี้แจงข้อเท็จจริง การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียน พ.ศ.๒๕๕๑ และดำเนินการตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๕ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ข้อ ๑๑๐ หรือข้อ ๑๑๐/๑ แล้วแต่กรณี โดยเคร่งครัด

(๒) หากผลการตรวจสอบข้อเท็จจริง เป็นการแอบอ้างใช้ชื่อและรายการผู้อื่น โดยที่เจ้าของรายการแท้จริงยังมีตัวตนอยู่จริง ให้นำทะเบียน ปรับปรุงแก้ไขรายการทางทะเบียนของเจ้าของรายการแท้จริง กลับคืนเข้าในทะเบียนบ้านหลังเดิมก่อนที่จะมีการดำเนินการโดยมิชอบทางทะเบียน เว้นแต่กรณีที่ไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ ให้พิจารณาให้เป็นไปตามความเป็นจริง

(๓) ให้เพิกถอนหลักฐานเอกสารทางทะเบียนราษฎรที่มีการดำเนินการโดยมิชอบ เช่น สูติบัตร มรณบัตร แบบการให้เลขประจำตัวประชาชน ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ทะเบียนบ้าน เป็นต้น โดยหมายเหตุให้ทราบถึงที่มาของการเพิกถอน แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๔) กรณีมีการแอบอ้างสวมตัวทำบัตรประจำตัวประชาชน ให้นำนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล หรือปลัดเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี เป็นผู้สั่งจำหน่ายหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนที่เกี่ยวข้องทุกฉบับ ได้แก่ คำขอ บ.ป.๑ ใบรับคำขอมมีบัตร (บ.ป.๒) หรือใบแทนใบรับคำขอมมีบัตร(บ.ป.๒ ก) และคู่มือ ทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน(บ.ป.๕) พร้อมทั้ง

/เรียก ...

เรียกบัตรประจำตัวประชาชนที่มีการกระทำผิดดังกล่าวคืน เพื่อดำเนินการจำหน่ายด้วย โดยหมายเหตุให้ทราบถึงสาเหตุและที่มาของการจำหน่ายหลักฐานเอกสาร เช่น “จำหน่ายเนื่องจากสวมตัว/แสดงเอกสารเท็จ/มีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ...ตามหนังสือ...ลงวันที่... หรือตามบันทึก ปจว.ที่... ลงวันที่...” เป็นต้น แล้วลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๕) กรณีมีการนำชื่อและรายการที่แอบอ้างไปขอตั้งหรือเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ให้นำทะเบียนท้องที่ยกเลิกหลักฐานทางทะเบียนและเรียกหนังสือสำคัญเกี่ยวกับชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุลคืนจากผู้แอบอ้างพร้อมทั้งหมายเหตุการยกเลิกในหลักฐาน หรือหนังสือสำคัญ โดยกรณี มีชื่อและรายการในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ ว่า “ยกเลิกเพราะผู้ได้รับอนุญาตไม่มีสัญชาติไทยขัดต่อมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ.๒๕๐๕” หรือในกรณีแอบอ้างสวมตัวทางทะเบียน ว่า “ยกเลิกเนื่องจากแอบอ้างสวมตัวผู้อื่น ตามหนังสือ...ลงวันที่...” แล้วลงชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้

(๖) กรณีมีการนำชื่อและรายการที่แอบอ้างไปจดทะเบียนครอบครัว ให้นำทะเบียนบันทึกชื่อเท็จจริงเกี่ยวกับรายการของผู้แอบอ้างไว้เป็นหลักฐานในทะเบียนครอบครัว แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่มีการจำหน่ายรายการบุคคล หรือรายการทางทะเบียน การยกเลิกหรือเพิกถอนหลักฐานเอกสารทางทะเบียนตามข้อ ๒ (๑) ถึง (๖) ที่มีการจัดเก็บเป็นข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรหรือจัดเก็บหลักฐานเอกสารดังกล่าวไว้ในฐานข้อมูลการทะเบียนด้วย ให้บันทึกการจำหน่ายรายการ การยกเลิก/เพิกถอนหลักฐานที่เกี่ยวข้องในฐานข้อมูลการทะเบียน แล้วแต่กรณี โดยบันทึกให้ทราบสาเหตุและที่มาของการจำหน่ายรายการ ยกเลิกหลักฐานดังกล่าว หรือบันทึกให้เป็นไปตามระเบียบ หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกับฐานข้อมูลทางการทะเบียน นั้น ๆ ทั้งนี้ ห้ามมิให้บันทึกสาเหตุการจำหน่ายหรือการยกเลิก เป็น “อื่น ๆ”

๓. การแก้ไข(เยียวยา)ปัญหาทางทะเบียน ให้ถือเป็นนโยบายเร่งด่วนของผู้บังคับบัญชาที่ต้องเร่งรัดติดตามการแก้ไขรายการทางทะเบียน เพื่อคืนสถานะทางทะเบียนให้แก่เจ้าของรายการที่แท้จริง ซึ่งถูกกระทบสิทธิโดยสุจริต ทั้งนี้ โดยไม่ต้องรอผลการดำเนินคดีอาญา หรือการดำเนินการทางวินัย ตามแนวทางการแก้ไขปัญหา ดังนี้

(๑) กรณีรายการทางทะเบียนไม่มีการดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนย้ายไปจากเดิม ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล หรือปลัดเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี พิจารณาสั่งการให้ดำเนินการทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่เจ้าของรายการที่แท้จริง ทั้งนี้

(๒) กรณีรายการทางทะเบียนมีการดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนย้ายไปจากเดิม ให้อำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักงานเขต เทศบาล หรือเมืองพัทยา ที่ได้รับแจ้งเรื่อง หรือข้อร้องเรียน/ร้องทุกข์ เป็นผู้รับผิดชอบในการแจ้งประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือแจ้งการย้ายที่อยู่รายการบุคคลที่แท้จริงเพื่อร่วมกันปรับปรุงแก้ไขรายการ ยกเลิก/เพิกถอนการดำเนินการทางทะเบียน ที่มีชอบให้กลับคืนเป็นของเจ้าของรายการที่แท้จริงตามเดิมเสมือนไม่ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนย้ายไป ทั้งนี้ต้องแจ้งให้เจ้าของรายการที่แท้จริงทราบทุกระยะ

(๓) กรณีที่เห็นว่ามีความยุ่งยากซับซ้อนในการพิสูจน์ข้อเท็จจริง เนื่องจากต้องอาศัยพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงในหลายท้องที่และมีความจำเป็นเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน เมื่อได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว ให้รวบรวมข้อเท็จจริงส่งให้กรมการปกครอง(สำนักบริหารการทะเบียน) ทราบทันที เพื่อจะได้ติดตามเร่งรัดและประสานการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย

๔. การดำเนินการทางคดีอาญา ให้นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล ปลัดเมืองพัทยา แล้วแต่กรณี หรืออาจมอบหมายให้หัวหน้าฝ่าย หรือหัวหน้างาน

/ซึ่งมี ...

ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เป็นผู้แจ้งความ ร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดทุกคนในทุกข้อหาความผิดที่ปรากฏ โดยทำเป็นหนังสือระบุถึง พฤติการณ์การกระทำความผิดโดยสังเขป ผู้กระทำความผิดทุกคน (ถ้ารู้) บทมาตราที่กระทำความผิด พร้อมรวบรวม พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ส่งให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจสอบสวนในเขตท้องที่ ทั้งนี้ ไม่ต้องพิจารณาว่าการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิดจะได้ขาดอายุความไปแล้วหรือไม่

สำหรับบทกฎหมายที่จะใช้อ้างให้เอาผิดผู้กระทำความผิดให้ถือวันที่มีการกระทำความผิด เช่น วันที่แจ้งการเกิด วันที่แจ้งการย้ายที่อยู่ วันที่ยื่นคำขอมีบัตร วันที่ยื่นขอเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุล เป็นต้น ให้พิจารณาบทบัญญัติกฎหมาย ว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ ได้กำหนดถึงพฤติกรรมการกระทำ หรือองค์ประกอบอย่างไร เป็นองค์ประกอบของความผิดไว้ ซึ่งในการกระทำของผู้แอบอ้างทุจริตทางทะเบียนในกรณีเดียวอาจผิดต่อกฎหมายหลายบท โดยกฎหมายที่อาจเกี่ยวข้องกับการแอบอ้างทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ได้แก่

- (๑) พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.๒๕๓๔ มาตรา ๕๐ (มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๕ ถึงปัจจุบัน)
- (๒) พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.๒๕๒๖ มาตรา ๑๔ (มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๒๖ ถึงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๒)
- (๓) พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.๒๕๒๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๑๔ (มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๒ ถึงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔)
- (๔) พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.๒๕๒๖ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๔ มาตรา ๑๔ (บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ถึงปัจจุบัน)
- (๕) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ มาตรา ๑๕๗ มาตรา ๑๖๑ มาตรา ๒๖๔ มาตรา ๒๖๕ มาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ มาตรา ๒๖๙/๑ มาตรา ๒๖๙/๔ และมาตรา ๒๖๙/๕

และหากผลการสอบสวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความเข้าองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายดังกล่าว ในบทมาตรานอกจาก (๑) - (๕) หรือกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.๒๕๒๒ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้น ให้ร้องทุกข์ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามบทกฎหมายนั้นด้วย

๕. การดำเนินการทางวินัย ให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ผู้กระทำความผิดวินัย แจ้งผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีอำนาจสั่งบรรจุ พิจารณาล้างโทษ หรือแต่งตั้งคณะกรรมการชั้นทำการสอบสวนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎ ก.พ.

ในกรณีปรากฏข้อเท็จจริงชัดเจนแจ้งว่าเจ้าหน้าที่ผู้ใดมีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตจำนวนหลายราย หรือมีพฤติการณ์รู้เห็นเชื่อมโยงกับกระบวนการกระทำทุจริตกรณีดังกล่าวด้วย หรือเห็นว่าจะมีผลกระทบต่อ การสอบสวนของคณะกรรมการ หรืออาจเกิดความเสียหายต่อทางราชการอย่างร้ายแรง ควรมีคำสั่งพักราชการ หรือให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นออกจากราชการไว้ก่อน แล้วแต่กรณี ตามขั้นตอนและวิธีการที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการพลเรือน กำหนดไว้

สำหรับการพิจารณาโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตทางทะเบียน และบัตรประจำตัวประชาชน อ.ก.พ.กระทรวงมหาดไทย ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔ ให้ดำเนินการทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกระดับและพิจารณาโทษในสถานหนักตามควร แก่กรณี

/อ. การ ...

๖. การรายงานผลการดำเนินการ ให้อำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักงานเขต เทศบาล หรือเมืองพัทยา มีหน้าที่รายงานผลการดำเนินการ ตามข้อ ๑ ถึง ข้อ ๕ ให้จังหวัด/กรุงเทพมหานคร ทราบทุกระยะจนกว่าจะเป็นที่สุด พร้อมสำเนาเอกสารและรับรองถูกต้องทุกฉบับ

เมื่อจังหวัด/กรุงเทพมหานคร ได้รับรายงาน ให้พิจารณาตรวจสอบการดำเนินการ ว่าถูกต้อง ครบถ้วนหรือไม่ หากเห็นว่ายังไม่ถูกต้อง ครบถ้วนในประเด็นใด ให้แจ้งความเห็นและแนวทางดำเนินการแก้ไข พร้อมทั้งติดตามเร่งรัดผลการดำเนินการทุกระยะให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

เมื่อจังหวัด/กรุงเทพมหานคร พิจารณาเห็นว่าอำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักงานเขต เทศบาล หรือเมืองพัทยา ดำเนินการถูกต้อง ครบถ้วนแล้ว ให้รวบรวมข้อเท็จจริงและความเห็นของจังหวัด/กรุงเทพมหานคร พร้อมสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องทุกฉบับ แจ้งให้กรมการปกครองทราบทุกระยะจนกว่าจะเป็นที่สุด

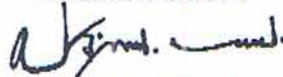
การติดตามผลดำเนินการทางคดีอาญาและทางวินัย ให้จังหวัด/กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ มีหน้าที่เร่งรัดติดตามทุกระยะจนกว่าจะเป็นที่สุด แล้วแจ้งผลให้กรมการปกครองทราบ

๗. การแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในกรณีผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่าผู้แอบอ้างสวมตัว ทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน ได้นำรายการหรือหลักฐานทางทะเบียนไปใช้กระทำทุจริตต่อเนื่อง ไปถึงหน่วยงานอื่นด้วย ให้หน่วยงานที่ตรวจพบหลักฐานหรือรายการต้องสงสัย หรือได้รับหนังสือแจ้งเรื่อง หรือ การร้องเรียน/ ร้องทุกข์ เป็นผู้แจ้งประสานงานกับอำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักงานเขต เทศบาล เมืองพัทยา หรือหน่วยงานอื่น เพื่อจะได้พิจารณาดำเนินการกับผู้กระทำผิด และหลักฐานเอกสารทางทะเบียนหรือเอกสาร ราชการอื่นที่มีการออกโดยมิชอบดังกล่าว ตามอำนาจหน้าที่ในส่วนเกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้ หากเป็นกรณีทุจริต ทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนเกิดขึ้นในเขตท้องที่ ต้องพิจารณาดำเนินการ ตามข้อ ๑ ถึงข้อ ๖ ด้วยเช่นเดียวกัน

ทั้งนี้ หากการสั่งการที่มีอยู่ก่อนนี้ได้กำหนดไว้เป็นการชัดหรือแย้งกับแนวทางดังกล่าวข้างต้น ให้ถือปฏิบัติตามแนวทางดำเนินการกรณีทุจริตทางทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนนี้ แทน

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และแจ้งแนวทางการดำเนินการกรณีทุจริตทางทะเบียนและบัตร ประจำตัวประชาชน ให้อำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักงานเขต เทศบาลและเมืองพัทยา ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประภาศ บุญยินดี)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
สำนักบริหารการทะเบียน
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๒๒-๓